

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת שמיני תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

1 לעולם אימא לך להחזיר תנן וחסוריה מיחסרא כו. משום דקרייל בחינה, כמו שאפשר
 2 בעיה, דחיק לאוקמא מתני' כותיה:
 3 **אמ"כ** להחזיר תנן היינו דמיני בין תוכה ללע גבה. פי' בקטגוריה דמיני ראי להחזיר
 4 תנן (א) - אי'כ לשהות משוך אפילו באינה גרופה, להכי בני תוכה - דדתי
 5 משמך שרבי - ללע גבה. וקשה להדי' -

6 לעתניה אפילו תוכה משוך, אפי' באינה גרופה.
 7 היינו דמיני בין לן תוכה ללע גבה מדה דשרי
 8 להחזיר בחינה. והתראה דוקא לא ניות נלה
 9 חלק - אבל בחינה ניות ליה שפיר לחלק
 10 כמכוח במאי דמשני 'סר מתי ארישא קאי
 11 דמכוח קאי' כו. קשה לרי' שכי' בעי למינח
 12 אליבא דרב דמתניתין להחזיר תנן, אם כן אתא
 13 מתינתין בחינה, ורב אלי' בחינה. דחא חניה
 14 שרי במעמק ויפה לו, דחא חתני' (שם) אין נוציל
 15 בשר וביעה אלא כדו שיעילו מבעוד זום. אתיא
 16 בחינה. וביעה אמרין לקמן דמעמק ויפה לו
 17 הוא, ורב אסר לקמן, דמעמק ויפה לו. וי'ל
 18 ודבלאו הכי לא סבר לה רב כותב חבא, דחא ר'מ
 19 ו'י' יהודה אסרי באינה גרופה אפילו במעמק
 20 ויפה לו, ורב שרי במעמק ורע לו אפילו באינה
 21 גרופה. ודבריהם לא אשכחן שום אמורא דאסר.
 22 אפילו יפה לו. ועד דרבי קאי אמלתייה דרבי
 23 יוחנן, דאמי' באינה גרופה. וכן רבי יוחנן שרי
 24 בקמיה, אבל ותבשל שבישל כל צרכו - באינה
 25 גרופה, אבל לא בישל כל צרכו אסור - לא
 26 אשכחן תנא דסבר הכי:

27 **הוה** לסמוך. באינה גרופה קבעי. ואי מתינתין
 28 להשתות תנן - אלא כותב חבא. ועל להשתות
 29 ולהחזיר, ואי להחזיר תנן ושרי להשתות אפי'
 30 תוכה וגבה - בעי להחזיר ולהשתות הכיב אשאי
 31 מבישל במנאל כו' דרואסי:
 32 **תא** שמע כירה שהסיקה כו. ומסקו דשרי
 33 לסמוך. ומכל מקום אין ללמוד מנאן
 34 לסמוך דלא האש, דשאני הכא דרופני כירה
 35 מפסיקו בין ולאש:

36 **שמע**
 37 **אימא** לך: להחזיר תנן, ותנא דידן סבר לה פרבי יהודה בחדא, ופליגי עליה בחדא. סבר לה
 38 פרבי יהודה בחדא - בהמין ותבשיל, ונטולין ומחזירין. ופליגי עליה בחדא - דאילו תנא דידן
 39 סבר: לשהות, ואף על פי שאינו גרופ וקטום, ורבי יהודה סבר: בלשהות נמי, גרופ וקטום -
 40 אין, אי לא - לא. ואיפואי להו: מהו למקוד? תוכה ונגבה - אסור, אכל לקמוד בה שפיר
 41 דמי, או דילמא לא שגא? תא שמע: שמי בירות המתאימות, אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה
 42 גרופה וקטומה - משוחין על גבי גרופה וקטומה, ואף על גב דקא סליק ליה הבלא מאידך.
 43 דילמא שאני תהם - דכיון דמדידליא שליט בה אוריא. תא שמע, דאמר רב ספרא אמר רב
 44 תיאי: קטמה ונתלתה - סומכין לה, ומקיימין עליה, ונטולין ממהנה' דקתנה. קטמה מניה:
 45 לקמוד נמי, קטמה - אין לא קטמה - לא. ואי נטולין ממהנה' דקתנה, קטמה - אין,
 46 לא קטמה - לא! אלא: תנא, 'נטולין' משום 'מחזירין' הכא נמו: תנא סומכין משום מקיימין.
 47 הכי השתא! תהם - נטולין ומחזירין בחד מקום הוא, תנא נטולין משום מחזירין. אלא הכא,
 48 סומכין - בחד מקום הוא, ומקיימין - בחד מקום הוא. מאי הוי עליה? ת"ש: כירה שהסיקה

1 לעולם אימא לך להחזיר תנן, ואילו לשהות אע"פ שאינו גרופ - שרי: וקף תורה
 2 דאמי' לך. לא יחזיר עד שיגרוף, דכי גרופ מיקא שרי: לא דרבי הכל היא. ולבית
 3 שמאי לא סבירא להו: לא טעו. שריותא דמתני' אלא על גבה. דלא נפיש תבכלא כולי'
 4 הא. אלא גרופה - אסור: אי אמרת לשהות תנן, אכל לשהות משהו? אפילו
 5 בשאינו תוכה. בדמתסריין ליה חסורין. ורבי

6 חלבו אריותאן לשהות על שאינה גרופה
 7 קאי: היינו דמיני בין תוכה ללע גבה. דכי משחי
 8 לתוכה שאינה גרופה - משמך ממש ברבי:
 9 אלא אי אמרת לשהות תנן, דאפילו לשהות
 10 בעי גרופה. כיון דגרופה ומבעוד זום הוא
 11 תנא לתוכה, מהו לן תוכה מהו לן על גבה?
 12 ארישא. אכל שיגרוף: אסיפא קאי. דאריבי
 13 ובין גבה - אכל רישא לשהות הוא. ובין תוכה
 14 מחזירות יתר. וקוד של תריס מפסקה בעינינו:
 15 משוחין על גבי גרופה וקטומה. דלא היישין
 16 משום דסליק לה תבכלא מאידך: וקף ון
 17 משחיין על גרופה: לא יחזיר. וקשה: ומהו לן
 18 רישא דמתניתין לשהות קאמר, דבעי גרופה
 19 ובשלחות פליגי בהמין ותבשיל ובגרופ'
 20 וסיפא אמרת בקורה - מתני' ר' יהודה היא.
 21 אלא אי פליגי להחזיר תנן, דבעי גרופה.
 22 אכל לשהות - לא בעי גרופה, ולפונקא
 23 דחמין ותבשל - ששאינו גרופ, בקומקומה
 24 ומתרתיה יתר. וקוד של תריס מפסקה בקאמר
 25 ב"ש במתני': משוך חמין אף בשאינו גרופ.
 26 וקבא קאמר רבי מאיר לביש דאפילו גרופ.
 27 ולא כלום. וכדי בשאינו גרופ. וקוד וכל קבלה
 28 דחא פירקא היא. דבית שמאי לא שניו בין
 29 גרופ לשאינו גרופ: וליב' בתרת. דבמתניתין
 30 שרי בית הלל להשתות חמין ותבשל אף
 31 בשאינו גרופ, וקבא קאמר דבגרופ חמין - אין
 32 תבשל - לא. ובקשאי גרופ אין משוך כלל.
 33 ולענן קבא קאמר תנן ממתניתין לבי'
 34 מחזירין ותוכה קאמי' 'קוד' דכרי דבלל אל
 35 יחזיר: ואי ר' יהודה דאמר נמי כי מתינתין
 36 מ"מ גרופה וקטומה קשיא. דמתניתין תרית'
 37 דפונקא קמיקא בשאינו גרופ. ושרי בי
 38 חמין ובית הלל חמין ותבשל. וקבא קאמי'
 39 'אין משוחין על גבי שאינה גרופה ואינה
 40 קטומה' כלל, ולפונקא לשהות - בגרופה
 41 וקטומה: בהמין ותבשיל ונטולין ומחזירין.
 42 דמוקי פונקא דביש וביה בשדית חמין
 43 ותבשיל. דבית שמאי שרו חמין. ותבשיל -
 44 לא וביה - חמין ותבשיל. ולא כ' מאיר
 45 דאמר לביש לא כלום: מהו לקמוד. קודק
 46 אלז דופן הדיה בלא גרופה שהביה'
 47 משללת היא. ומושיבים אותה על גבי קרקע:
 48 גבה. עובי שפחה, לא כסוי שעל תלתה:
 49 הפדיל. הקודק על גבי הידיה: ונתלתתה.
 50 חזרה וחיברתה: תהם ונטולין ומחזירין בחד
 51 מקום. אלא שפך למתני' מחזירין עד דמיני
 52 נטולין: נעדרת. ארישטי: שהחמוס
 53 קבא. ודילכא למישל לחזותי:
 54 מצטמק

41 כנפת ובעצים - סומכין לה, ואין מקיימין א"כ גרופה וקטומה. תחלים שקממו, או שנתן עליה נעורת של פשתן קשה - הרי היא
 42 בקטומה. אמר ר' יצחק בר תנמי א"ר אשעאי: קטמה והובערה משהיה עליה חמין שהותתה מל אורקן, ותבשיל שבישל כל צורכו.

1 אפילו בשבת. מירש כפונטוס. בשבת ביום מותרת. ולפי' היל המלך אפי' ביום השבת.
2 ולמאי דפרשיה דעיקר פלוגתיהו בחול - אתי שפיר: **פ'נה** ממיחה למיחה
3 מרז. ואת' דבפרק 'במה טומנין' (לקמן דף נא) תניא וכו' היה רשב"ג אומר לא אסור אלא
4 באתו מירח. אבל פניה ממיחה לעיני - מותר, אלמא כמיחה אתר שפי. ורבי שמעון
5 אפבא אומר. ורבי יוחנן. ורדאבי גבי השעה ע"ג כירה.

6 כשהוא באתו מירח שהוא חס - לא אתי
7 לחתוי, אבל במיחה אתר שהוא קר - אתי
8 לחתוי. אבל גבי פניה ממיחה שפי במשואה קר,
9 דבחייתו מועט לא זיעיל:
10 ורשב"א מפרש שמי ר"י: דרמיח בתענה דרזי
11 לעורך בשר - ליכא למיחש לחתוי,
12 דבלא חיתוי יתחמם הרבה. אבל באר ובעי לה
13 בלילה - איכא למיחש לחתוי. ומרזו קצת
14 משמע דחיה מתיירי במעמיק בלילה. (א)
15 **תנן** שהסקיהו בקש ובנבבא לא יתן כ"ר.
16 אי לחזור תנו - אבל גמי האי לא
17 יתקן - לא חזירי, אבל לחסודא משדוח אפילו
18 בתרו שאני נהקו וקטום כדמשמע בבבא (דף
19 יח) דשריטין קרדא חיותא ובשל כמבאל בן
20 דרסאי אפילו באינו נהקו וקטום. ומשמע הוה
21 דבתר אילאי, דקאי אתא דתקני הוה לעיל לא
22 לחזור שפיר. ור' יוחנן דרמיח כחיהו:
23 **אילימא** כשהינה גרופה. האי ליטעא לאו
24 דוקא. דרביי בר רב אלד מיתוקמ
25 בגרופה. דגרופה אי משתבר לה שדא חילוק
26 בין גפת ועצים לקש ובנבא. ארז היה מיז אביי
27 לא לטעמיה בגרופה כדמוקד לה רב ארז - לא היה
28 מיז לטעמיה מיה. ורב ארז נמוק לה בגרופה
29 סבר שד לעולם יתיר וחוה שתישדוק בנבבא
30 ובעצים אפי' גרופה נמוק ובנבבא:
31 **תניא** כותיה דרביי בר. ו' דגרסי בספרא
32 כותיה דרביי בר. ו' דגרסי בבבא. ובעצים אין
33 סומכין לה. דאי גרס 'סומכין לה' לא אתא
34 כותיה דרביי בר. דאתי לה דבכפיש גמי אין
35 סומכין. דבדמיין לעיל. ור' יודן דאן גרסינן
36 'סומכין' איכא לאוקמה בגרופה. ונקט גפת
37 ועצים לרבותא - דאפילו כתי סומכין לה:
38 **לא** שמיננה בחול. אפי' דאמר בילא יתפיר
39 (ביב דף טו ושם) דחול קרירי - שקירי,
40 דרמיס - חמים. והבא ביצה אי קיה. הבא מירי
41 בחול שדוחם בחמה. ורמיא דבאק דריכס:
42 **מעשה** והביאו סידולן של צונן לתוך אמה
43 של חמין קר. מבער יום הביארוהו,
44 כדפירש כפונטוס. ואין שום אסור כלל
45 בבא. כדתיא בפרק קמא (דף טו) 'פתוקן'
46 מים לגינה ומתמלאת ודולבת כל השבת
47 כלה. ואסור ברחיצה גורה שמאי יערים
48 בשבת. ולרעבם בשבת אסור מילוח וטלוח
49 האור. וחשבא בחורא גורה. ואם היינו מפרשים
50 דבסידולן הוה בו נקבים וכשדור רחוצים בשבת
51 ודו פתוחים ונקבים ומותרין הוצנעין בחמין -
52 הוה אתר שפי. שפי. והשתא איכא אלא חול
53 גורה אטו חמי האור. אי בגמרא מדמי לה
54 להטענה מבער יום, וילף מינה לאסור
להטעמן

מחזירין אפילו בשבת. ביום המותרת. ולא תיקא פלוגתיהו מןשקבה. והקם הוא
דשרו - משום דמוכחא מילתא דארעא דארזיהו לעורך קוחר שקיל ליה. אכל ביום
לא מוכח דשקיל ליה ארעא דארזיהו. ובקלה ור' הטענה. והיל במעמיק לבתחלה:
קומקום. וירך קטנה. ור'אפי'. עליהו: לקומפו. לכירה: אכל תניח על גבי קרקע
הקטנה. ובקטיל חול האמר דאמולו

1 מחזירין - אפילו בשבת. ו'אפי' אושעיא סבר: אפי' מחזירין
2 - אפי' בשבת; ד'אפי' אושעיא: פעם אחת היינו עומדים
3 לעילאי מר' תיאי רבה. והעלנו לו קומקום של חמין
4 מירימא מתחתונה לירימא העליונה. ומגונו לו את הכוס
5 והחזירוהו לקומפו, ולא אמר לנו דבר. א"ר יריקא א"ר
6 אבא א"ר תרמי: אלא שנו אלא שקעוין בידו, אכל הניחן
7 ע"ג קרקע - אסור. א"ר אמי: ר' יוחנן עקרב - לירימא
8 הוא דרבער. אלא תבי א"ר תרמי: אפי' הניחה
9 על גבי קרקע - מותר. פליגי בה רב דמי ורב שמואל בר
10 הורדיה, והריווהו משמיה דרבי אלעזר אמרי. חד אמר:
11 עורין בידו - מותר, ע"ג קרקע - אסור. וחד אמר: הניחן
12 על גבי קרקע - גמי מותר. אמר חזקיה משמיה דאביי:
13 הא דאמרית עורין בידו מותר - לא אמרן אלא שדעתו
14 לחתוי, אכל אין דעתו לחתוי - אסור. מקלל דעל גבי
15 קרקע, אע"פ שדעתו לחתוי - אסור. איכא דאמר, אמר
16 חזקיה משמיה דאביי: הא דאמרית על גבי קרקע אסור -
17 לא אמרן אלא שאין דעתו לחתוי, אכל דעתו לחתוי -
18 מותר. מקלל שבעורין בידו, אע"פ שאין דעתו לחתוי -
19 מותר. בעי ר' ירמיה: תלאן במקל מהו? הניחן על גבי
20 מפה מהו? בעי רב אשי: פינן ממיחה למיחה מהו? תיקו.
21 **מתני'** תנור שהסקיהו בקש ובנבבא לא יתן בין מתוכו
22 בנפת ובעצים - תרי הוא פתגור. גמ' 'תנור שהסקיהו'
23 סבר רב יוסף למירי: 'תוכו' - תוכו ממש, על גבי' -
24 על גבי ממש, אכל לסמוך - שפיר דמי. איתותי אפי'
25 בנפת שהסקיהו בקש ובנבבא - ר' הוא פתורין, בנפת
26 ובעצים - תרי הוא פתגור, ואסור. תר' כפירה שרי! במאי
27 עסקינן? אילימא על גבי, ובמאי? אילימא כשאינו גרוף
28 וקטום, אלא כירה פי אינה גרופה וקטומה על גביו מו
29 שרי? אלא לאו - לסמוך וקתני: תרי הוא פתגור, ואסור? אמר רב ארי בר אבהו: הכא בכופח
30 גרוף וקטום, ותנור גרופה וקטומה עסקינן. תרי הוא פתגור - דאע"ג דגרוף וקטום, על גביו אסור.
31 דאי כפירה - פי גרופה וקטומה, שפיר דמי. תניא מוותיה דאביי: תנור שהסקיהו בקש ובנבבא
32 אין סומכין לו, ואין צירוף לומר על גביו, ואין צירוף לומר לתוכו, ואין צירוף לומר בנפת ובעצים.
33 בנפת שהסקיהו בקש ובנבבא - סומכין לו, ואין נתנין על גביו. בנפת ובעצים - אין סומכין
34 לו. אמר ריה רב אחא פריה דרבא לרב אשי: תר' בנפת חייב דמי? או כפירה דמי - אפילו בנפת
35 ובעצים גמי, אי פתגור דמי - אפילו חייב ונבבא גמי לא! אי כפירה דמי? אי כפירה דמי, כפירה
36 ויתר הכליה מרתגור. תרי דמי בנפת, תרי דמי כפירה? א"ר יוסי בר חנינאי: כופח - מקום
37 שפיתת קרדה אחת, כירה מקום שפיתת שתי קדרות. אמר אפי', ואיתמא רבי ירמיה: אפי' אין
38 גמי תנינא: כירה שחלקה - לאורכה סתורה, לרחבה - כמאה. כופח בין לאורכו בין לרוחבו
39 סתור. **מתני'** אין נתנין ביצה בצד תמיחה בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין, ור' יוסי
40 מותר. ולא יטמיןנה בחול ובבאק דריכס בשביל שחלקה. מעשה שעשו אנשי מרזיא ותבואו סילון של צונן לתוך אמה של חמין, אמרו
41 להם חכמים: אם בשבת - כחמין שהוחמו בשבת, ואסורין ברחיצה ובשתיה. אם ביום טוב - כחמין שהוחמו ביום טוב, ואסורין ברחיצה
42 ובשתיה. גמ' איבעיא להו: גלגל מאי? אמר רב יוסף: גלגל - חיבב תפאת. אמר מר בריה דרבויא: אפי' אפי' גמי תנינא:
43

1 ותני במעמיק לבתחלה לירימיה. וחד הוא
2 בקרב, ואין הלכה כמותו: תלאן במקל פתו.
3 דברך בידו דמי, או בתוכן ע"ג קרקע דמי:
4 פינן ממיחה למיחה מהו. מי הוה במעמיק
5 לבתחלה ואסור לחזרו לכירה, או לא:
6 מיה. קומקום שמתפסם בו חמין: מתני'
7 הניחן מותר שקצר למעלה ורחב למטה.
8 וקלט וזמול לתוכו שפי מכירה: בנפת. בנכרא
9 מפרש לה: עשוי חלל כפירה, אבל ארבו
10 כרפופו ואין בו אלא שיטור שפיתת קרדה
11 אחת. וכרדי שיה שפיתת שתי קריות: גמ'
12 על גבי קרקע. על שפיתו: אכל לסמוך. אלעזר
13 תני: אפי' שרי. כלומר: מקרקעני' תרי הוא
14 כתגור'. מכלל דאין הוה מדמי ליה לכירה -
15 הוה שרי, ושמעין מיה דכירה שהוסק בנפת
16 בעצים שרי: ובמאי קאי? סיד' בשאקה
17 גרופה, ואי על גבה מי קריא תניא כותיה
18 דאביי. דאסור לסמוך אתגור: **אפי' בנפת**
19 ועצים. לשתיי בגרופה וקטומה: שחלקה
20 לאורכה. תרי בטלו שתי שפיתותיה. שחלקה
21 לרחבה לשתיים - הלכך תהיה משותפתה.
22 שהרי ניתנה: נחלקה לרחבה. ומבאי שתי
23 השפיתות קיימות. זו לכרדה זו לכירה: בנפת
24 בין לאורכה בין לרחבה מותר. שהרי ארבה
25 כרופה. ובקלה מקום שפיתת אחת: **מתני'**
26 אין נתנין ביצה בצד תמיחה. קומקום של
27 נחשת: בשביל שתתגלגל. שתתקל קצת עד
28 שתתא מולגלת: ולא יפקיענה בסודרין. לא
29 ישקנה על סודר שדוחם בחמה כדי שתתקל
30 מוחמו של סודר: בחול ובבאק דריכס.
31 שדוחמו מכח חמה. ובנכרא מפרש אמאי לא
32 פליגי ר' יוסי בראי: ותבואו סילון. מבער יום:
33 של צונן. כדי לחמין. דרמיס מנשכין ובאין
34 כל השבת לתוך אמה. של חמין מבער יום:
35 בשבת. אתון שקבא בשבת: ח"נ בחמין
36 שהוחמו:
37 גמי

1 מחזירין אפילו בשבת. ביום המותרת. ולא תיקא פלוגתיהו מןשקבה. והקם הוא
דשרו - משום דמוכחא מילתא דארעא דארזיהו לעורך קוחר שקיל ליה. אכל ביום
לא מוכח דשקיל ליה ארעא דארזיהו. ובקלה ור' הטענה. והיל במעמיק לבתחלה:
קומקום. וירך קטנה. ור'אפי'. עליהו: לקומפו. לכירה: אכל תניח על גבי קרקע
הקטנה. ובקטיל חול האמר דאמולו

שבת. פרק שלישי - כירה דף מ עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזון)"
 קט תוספות

1 **דילמא** הוה במתני אבל ברייתא לא. איג' דלא קאמי' 'משתתני' הבא משמע
 2 דאין הלכה כמותו, משום דסמך מתני דלא כותיה: **הלכה** כדברי המכריע.
 3 הכרעה כגון קילי משלכות שריא וריי הוכירו פירוש בריריהו מוכן ושאינו מוכן, ודיינו
 4 תלאו כמנעד והינדו אחורי הולת. שנילו בריריהו שטח סוף לחלק ביניהם, אלך שניאה
 5 ליהם דסוף פתן אן לחלק ביניהם - לכך חזי ר'

6 עקבא מנחלק ביניהם מבריע. וכו' ר' יהודה חזי
 7 מבריע, דר' ששון ור"מ הוכירו בריריהו חזון
 8 ועזון, והכרעה שלישית ולא חזיא הכרעה חזי
 9 הדיא דפ"ק דפסחים (דף כ"א.) הבית של שן של
 10 תרומה ששנאמה, בי"ש אומרים: תשפר הכל
 11 ובי"ה אומר: תיעשה וילוק. אמר ר' ישמעאל בר
 12 יוסי אינא אבריע: ששדח - תשפר הכל, ובית -
 13 תעשה וילוק. אמרו לו אן הכרעה שלישית
 14 מבריעה. משום דלא הוכירו בריריהו שן ובי"ה
 15 בית ושדח, ולא גילו שיש שברא לחלק בין בית
 16 לשדח - חשיב לה הכרעה שלישית, ולא כפירוש
 17 הקמטוס פירש החם וטעמיהו דבי"ש אל
 18 תשפח תמל', אלא משמע אחר, כמו משום ורזא.
 19 אלא משום דלא הוכירו בריריהו בית ושדח
 20 כדפי'. ויהי דהוה מצי למישר ליה דאן הכרעה
 21 תלמיד הכרעה, כדאמר הבא אלא רותא אמר:
 22 דאפי' לא היה תלמוד - אענה הכרעה. וזאת חזק
 23 בברכות (דף קמ"ג.) 'בי"ש אומרים: מנרך על השמן
 24 והחם מנרך על החרס, ובי"ה אומרים: מנרך על
 25 החרס ואומים על השמן א"ר גמליאל: אינא
 26 אבריע, שמן זכתי לירוחו חכמי לסיכתו, חס
 27 לירוחו זכתי לסיכתו לבי ובעי, ולא א"ר יוחנן: הלכה
 28 כדברי המכריע, פרת החם: דהויא הכרעה
 29 שבכל היסוס. ולא נחזיא, ודלא חזיא הכרעה
 30 אלא כדפי'. והחם אינו אלא מפרש טעמא דבית
 31 שמיא. ור"ח פ': אין הברע' שלישית מבריע
 32 הגוי הכיר דור שלישי, כמו ר' ישמעאל בר
 33 יוסי שדח דור שלישי לכ"ש ובי"ה. ולאו דוקא
 34 דור שלישי אלא ח"ה שני. וכלל מקום נטק
 35 הברע' שלישית משום ברייתא דפסחים:
 36 **למוציא** שבת רוחץ מיד. דוקא לרוחץ, אבל
 37 לחזיע - ונכנס אפילו בשבת ומזיז
 38 כמו ב"ש, כדאמר בסמוך דאפי' בשבת חזי יזעה
 39 שריע עד הגזירה. ולאדור גזירה - אפילו ב"ש
 40 אסרו דאזים טוב קני' 'משרבו' שנובר עבירה
 41 התחילו לאסור'. ודוח מעיזו רובינודו וליעניו:
 42 מרוחץ שפקקו נקביו מערב שבת או מערב י"ב
 43 טוב, למדור נכנס ומזיז, ולמוציא שבת ויום טוב
 44 רוחץ מיד. אלא, אי עריב ותני לוד - היה אמרני
 45 דדוקא בשבת אסרו הודיע, ולא ביום טוב.
 46 ועבורא דמזיחי בשבת ויהי, לכיזי מפליג לוד.
 47 השתא 'משרבו' שנובר עבירה? קאי איום טוב.
 48 אבל לא אשבת, דדעיה לא הוכרזה גבי שבת:
 49 **אנל** שחמני שלו מחופץ בנסרים. פי'
 50 בקונטרס. שלם חזי עריכין לחוש שהחמנו בשבת
 51 מחום מרוחץ, משמע שסובר שחמנו בחמין
 52 שהחמנו מעיז, ליעל אסור ר' חזיה גופיה.
 53 ושמיא יחלק בין שבת ליום טוב, ומיהו, בתוספתא
 54 גרסינן: ועשתפשו בעונת, אלא שחמני שלו
 55 מחופץ, ולא יסבור העולם שרדחו מחמין.

1 **הדר ביה ר' עקיבא** כדאמרין פירוקן דלעיל (דף ט"ז.) לשון "מכריע" - מכריע,
 2 מהם כפי מאזנים ומכריע את שנתגורו. כגון הקבא בחמין אסור, השקתא יהוה ליה ר'
 3 שמעון דדמיך בחמין יחיד במקום שנים, נמצא ר' יהודה מכריע את כפי המשקלות.
 4 שפר' ר' יודנה עם ר' מאיר שוים לאסור. וכוונתו מתוך - הרי ליה ר' מאיר בעונת
 5 יחיד במקום שנים, נמצא ר' יהודה מכריע את

6 **הדר ביה ר"ע לביה דרבי יהושע** ו**אי מפללל מאי?**
 7 **דילמא**, ה"מ - **במתניתין, אבל בברייתא - לא. א"ל:**
 8 **אנא כפירוש שמיע לי.** **אחמור:** תמין שהוחמו מע"ש; **רב**
 9 **אמר:** למהר רוחץ כהן כל גופו אבר אבר, ושמואל **אמר:**
 10 **לא התירו לרוחץ אלא פניו דיו ורגליו.** **מיתבי:** תמין
 11 **שהוחמו מע"ש** - **למהר רוחץ כהן פניו דיו ורגליו, אבל**
 12 **לא כל גופו, תויבא דרב! אמר לך רב:** **אבל כל גופו**
 13 **בבת אחת, אלא אבר אבר.** **והא** **פניו דיו ורגליו, אבל**
 14 **געזו פניו דיו ורגליו.** **הא שמעי:** **לא התירו לרוחץ בחמין**
 15 **שהוחמו מע"ש, אלא פניו דיו ורגליו!** **ה"ל:** **געזו פניו**
 16 **דיו ורגליו.** **תנאי כותיה דשמואל:** **חמין שהוחמו מע"ש,**
 17 **למהר רוחץ כהן פניו דיו ורגליו, אבל לא כל גופו אבר**
 18 **אבר, ואצ"ל חמין שהוחמו בי"ש. רבה מתני לה לרא**
 19 **שמעתא דרב בהאי לשאנא:** **חמין שהוחמו מע"ש, למהר,**
 20 **אמר רב:** **רוחץ כהן כל גופו, ומשייר אבר אחר. איתיביה**
 21 **כל הני תויבא - תויבא.** **תויבא.** **א"ל רב יוסף לאמרי:** **רבה**
 22 **מי קא עביד פשימנטיה דרב? א"ל:** **לא ידענא. מאי**
 23 **תויבני ליה:** **פשימנא דלא עביד, דהא איתובתא!** **(דילמא)**
 24 **לא שמיעא ליה. ואי לא שמיעא ליה - ודאי עביד, דאמר**
 25 **אבי:** **כל מילי דמר עביד כרבי, בר מהני חלת דעביד**
 26 **כשמואל: (*) מוילין מנגד לבגד, ומוילין מנר לגב,**
 27 **והלכה כר"ש בגזירה. בחומרי דרב - עביד, כקוילי דרב**
 28 **- לא עביד. ת"ר:** **מרוחץ שפקקו נקביו מע"ש, למוצ"ש**
 29 **רוחץ בו מיד. פקקו נקביו מע"ש - למהר נכנס ומזיז,**
 30 **יוציא ומשתהפף בבית הרוחץ, אמר רב יהודה: מעשה**
 31 **במרוחץ של בני ברק שפקקו נקביו מע"ש, למחר נכנס**
 32 **רבי"ע ר"ע, והיונו בו ויצאו ונשתהפפו בבית הרוחץ,**
 33 **אלא שחמון שלו מחופץ בנסרים. כשפא תדבר לפני**
 34 **תכמים, אמרו:** **אף על פי שאין תמין שלו מחופץ בנסרים,**
 35 **ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור. אממטאות של**
 36 **כרפין - מטילין בהן ואינו חושש. מאי "עוברי עבירה"?**
 37 **ד"ר שמעון בן פוזי אמר רוב"ל משום בר קפרא: בתחילה**
 38 **היו רוחצין בחמין שהוחמו מע"ש, התחילו הפלגים לתתם**
 39 **בשבת ואומרים: מערב שבת הוחמו, אסרו את החמין**

40 **והתירו את היענה, ועדיין היו רוחצין בחמין, ואומרים "מויעין אנתגו" - אסרו לתן את היענה,**
 41 **והתירו חמי מבריה. ועדיין היו רוחצין בחמין האור "בחמי מבריה ונתגנו" - אסרו**
 42 **לתן חמי מבריה, והתירו לתן את העזון. מאי שאין תדבר עומד לתן - התירו לתן חמי מבריה,**
 43 **ויעה במקומה עומדת. אמר רבא: האי מאן דעבר אדרבנן - שרי למיקרי ליה עבריינא, כמאן**
 44 **ב**

ב

שבת. פרק שלישי - כירה דף מ עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

התוספות

1 מפני שמפשר מים שעלו, כחולת שבעתא ובמתניתן גבי מרחם שפניהו שמעו
2 דלחפשי מים לנורח שתייה - מותר, והדפשי לא והו ביטול. והבא דאסורין
3 מפשי רביא: רדומה כרוחץ במים חמין, וביא לרחם חמין לרדוח נפש:
4 ובלבד ש'לא יביא מקומותו כו'. פירושו: כל זמן שדאלותניו שם, שמא פילה המים על
5 האלונית ואחי ליד חסותה. או נמי
6 לא יביא - מים שפאה, ונורו אמר שדיקת
7 סממנים שפי מבלאגונית, ולא מחיו כפרואה
8 ושמע מינה כלי כלי שני אינו מובשל. תוספת
9 מאי שניא בלי שני מכלי ראשון? דאי די
10 סולדת - אפי' כלי שני נמי, ולא אין די סולדת -
11 אפילו כלי ראשון נמי אינו מובשל ויש לומר: לפי
12 שבלי ראשון, מתוך שמעו על האור - דרובנות
13 חמין, ומחוק חמוט וכן מרובה, ולכן נתנו בו
14 כני מעולם בשבת, ודבר זה אפי' בחול אסור מפני הסכנה.
15 ת"ד: מביא אדם קיתון מים ומניחו כנגד המזוזה, לא
16 בשביל שחמוט, אלא בשביל שתפוג צינתו. ר' יהודה
17 אומר: מביאה אשה פד של שמן ומניחה כנגד המזוזה,
18 לא בשביל שיבשל אלא בשביל שישפש. רשב"א אומר:
19 אשה סכה דיה שמן ומחממתה כנגד המזוזה, וסכה
20 פשטא

1 כי האי תנא. דאמר לעיל: משהתחילו עובדי עבירה - התחילו לאסור הדיעה. והרי
2 לא נאסרה אלא ע"י הרחוקין בחמין מאתמול, ואומרים "מועין אהנה", ואין כאן
3 אלא עבירת דבריהם, שאסור את החמין: גביש הכליחו. ומזיע: פשפש. מתחכם, לשון
4 פושטין: פיתח אדם. מתחכם: אלונגותיו. ונראה לי: כגד שמתקפץ בו, דבכל
5 תוכתא קר' לה אלונגותיו. ע"י גבי פילה
6 כשיאנו שח' במעין מתחמין לו בלי או כגד,
7 ומניחו שם, ומזיע: ובלבד שלא יביא
8 ומועין אהנה כו'. ושמא ישכב עליה, ויחמין
9 רוחץ בשבת בחמין: מפני סכנה. פעמים שהן
10 ורתוחין: לא שתישמו. לא שיתחם שם עד
11 שיתחמו: אלא שתפוג צינתן. במקומותן. שתפוג
12 - שתתחלקו כמו 'נחור' לא נמר (נרמיה מנח)
13 מןרמין: 'נחוריה לא גבי': לא בשביל
14 שישל. שלא תיחמו שם כדי ביטול, שהתא
15 היה סולדת בו. קכ"ה. ויהי אכל להשפישו בפר
16 קדרה שיעשה בחול - לא, ופליג ארבי
17 הדין: למה ידא. מאי דאמר רבי יהודה בשמן
18 המזוזה. קר' ח"ק. ומי דנקט וקא לא שיתחמו,
19 דיש בקו ביטול. אבל שמן, אע"פ שהיה
20 סולדת, דהיינו ביטול דר' יהודה - שרי לתק:
21 מילדת נגשבת לאחוריה מדאגה שלא כהוה.
22 וזהו לשון 'ואסלדה ברחילה (איוב ז) - ואנא
23 ברעדה, ואקשר מתולותי מאתת יום הדין.
24 אם יתייה יודע שמתיה קרובה ולא יחמול:
25 שמן שבו משום ביטול. להק' לא לרבי שמעון:
26 אלא כדי שישפש שרי, ודחפשו און זה ביטול:
27 ואם יבד שמעון לשימר בחול און זה לעבדה,
28 ביטול. להק' דרובנדון דחול לא לעבדה,
29 אלא כלאחר יד על ידי שנייה: לאיפסורא. אמר
30 תנא קמא לשמן. דמאי הוא שריד להפשי?
31 אבל שמן - הפשוט וזה ביטול: איבא בגייהו
32 בלאחר יד, דלתנא קמא. אפילו ע"י שנייה -
33 אסור: ויחבי' דמי. סלוד, יש שסולד מרתחה
34 ומעשית, ויש שאינו סולד: נגשבת. בשבת
35 דרבי שמעון אסורין וזהו שלא אסור, כדאמר לעיל
36 'החירו חמין טבריא': באסבטי. כגון
37 בריכה שפוחה בקרקע, שהמים נכנסים שם
38 ונאספין: ובקשתי לתניו שם פד שמן.
39 דרבי אבמיטו חמין קודם הרחיצה: מול.
40 הדין: כבלי שני. שיענונו מעט, דבלי שני אינו
41 מובשל, ואח"כ זה חפר לתוך אותו כלי שני.
42 דרבי אבמיטו שהחמין נמשכין לה מן המעין
43 ויחבי' לה כבלי ראשון שנתתו בו, שאע"פ
44 שהעבירו מעל האור - מובשל. דבתנן לקמן
45 (ר"מ) 'האילוס והקירוד שרביגין מרחותין,
46 לא - לתוך הבלין': וישם תפשיחו. במקום
47 הראוי לביטול: וזהו ביטול. דתא להפשי?
48 בעלמא את דהקבעי, ואסר ליה: ויחבי' עבד
49 הכי. להורות תורה, שהוא דבר תורה, בבית
50 הפרחין: להרהר. דבריי תורה: דברים של
51 קיש. דבריי תורה: אסור לאוקרין. במקום
52 וכל כרדן כמי טבריא הוא דבין. ור' יודע(ט)
53 דאמר לעיל בימי רבי יהודה, אילמא: בימי רבי כפר נגודה: וקאמר ליה מול כבלי שני. אבל ראשון - לא, אילמא: יש בקו משום ביטול: פירודת. ר"ש. ע"י דשם באסבטי.
54 בשבת: ולא ידעא א' ע"י. רגליו מן הארץ. דקסבר: כי בתנן 'אין ששין על פני המים' במשליח פירות - 'כגנה דולד תנן, דאיבא למגור שקמו עשה חבית של שיתין,
55 כדארמין חתם. אבל באסבטי - לא, לא לא עקר. רגליו: לא ישום. דע"ג דליבא למגור - אסור: ואפילו עומדת בתצור. דליבא למגור שקמו יתנו מרגליו חרין לארבע
56 אמות: הא. דאסור:

14 לבנה קפון, ואינה חוששת. איבעיא לה: שמן מה הוא לתנא קמא? רבה ורב יוסף דאמרי
15 תריוויה להתיירא, רב נחמן בר יצחק אמר לאיפסורא. רבה ורב יוסף דאמרי תריוויה להתיירא:
16 שמן אע"פ שהיה סולדת בו - מותר, קסבר ת"ק: שמן און בו משום בשול. ואתא רבי יהודה
17 למימר: שמן יש בו משום בשול, והפשוט לא זה הוא בשולו. ואתא ר' יוחנן בן גמליאל
18 למימר: שמן - יש בו משום בשול, והפשוט וזה בשולו. רב נחמן בר יצחק אמר לאיפסורא:
19 שמן אע"פ שאין תהי סולדת בו - אסור, קסבר: שמן יש בו משום בשול, והפשוט זהו בשולו.
20 ואתא ר' יהודה למימר: הפשוט לא זהו בשולו. ואתא רשב"א למימר: שמן יש בו משום בשול,
21 והפשוט זהו בשולו. רשב"א היינו ת"קו, איבא בגייהו בלאחר יד. א"ר יהודה אמר שמואל: אחר
22 שמן ואחר מים, די סולדת בו - אסור, אין די סולדת בו - מותר. והיכי דמי די סולדת בו?
23 אמר רבא: כל שפריסו של תינוק נכיות. א"ר יצחק בר אבדימי: פעם אחת נכנסתי אחר רבי
24 לבית הפרחין ובקשתי לתניו לו פד של שמן באבמטי, ואמר לי: מול כבלי שני ותן. שמע
25 מביה תלת, שמע מינה: שמן יש בו משום בשול, וש"מ: כלי שני אינו מובשל, וש"מ: הפשוט
26 זהו בשולו. היכי עבד הכי? והתמר רבה בר רב הנה א"ר יוחנן: בכל מקום מותר לדרדר -
27 חזין מביית הפרחין וביית הפסא: וכו' בת בלשון אלוהא א"ל, והתמר אביו: דברים של חול -
28 מותר לאומרן בלשון קודש, של קודש - אסור לאומרן בלשון חול: אפרוש מאיפסורא שאני.
29 תדע, דאמר רב יהודה אמר שמואל: מעשה בתלמודו של ר' מאיר שנגנבם אחריו לביית הפרחין,
30 ובקש להדיח קרקע. ואמר לו: אין מרחין, לסוד לו קרקע, אמר לו: אין סבין, אלמא: אפרוש
31 מאיפסורא - שאני, קבא נמי: לאפרוש מאיפסורא שאני. אמר רבנא: שמע מינה, תמכשל בחמי
32 מטרביא בשבת - חיבי. דתא מעשה דר' לאחר גזירה תורה, ואמר ליה: מול כבלי שני ותן, איני?
33 והתמר רב חסדא: תמכשל בחמי מטרביא בשבת - פטור! מאי 'חיבי' נמי דקאמר - מפת
34 מרדות. א"ר ורוא: אנה חיותיה לר' אבהו דשם באבמטי, ולא ידענא אי עקר אי לא עקר.
35 פשיטא הלא עקר. דתנא: לא ישוט אדם בבריכה מלאה מים, ואפי' עומדת בחצר! לא קשיא, הא
36 הליה

השנפת, ואפילו בלשון חול: אין מרחין. דלמא אתי לאשוי גומות: דתא מעשה דרבי יוחנן איהו תורה שקורו על הדיעה. ועל כרדן כמי טבריא הוא דבין. ור' יודע(ט)
דאמר לעיל בימי רבי יהודה, אילמא: בימי רבי כפר נגודה: וקאמר ליה מול כבלי שני. אבל ראשון - לא, אילמא: יש בקו משום ביטול: פירודת. ר"ש. ע"י דשם באסבטי.
בשבת: ולא ידעא א' ע"י. רגליו מן הארץ. דקסבר: כי בתנן 'אין ששין על פני המים' במשליח פירות - 'כגנה דולד תנן, דאיבא למגור שקמו עשה חבית של שיתין,
כדארמין חתם. אבל באסבטי - לא, לא לא עקר. רגליו: לא ישום. דע"ג דליבא למגור - אסור: ואפילו עומדת בתצור. דליבא למגור שקמו יתנו מרגליו חרין לארבע
אמות: הא. דאסור:

פשימא לא נגע דחניא ר' אליעזר אומר כו. ואיג' רבנן מליגי עליה ושור פברק
 כ"ל הדין (נדה יג. ושם) - לא שרי אלא משום ממזרות, שלא יראה כבוד
 שפנה, ויציאו לעו על בניו שתן ממזרים: (דף קכ. ו'ג' מעיקרא, דהא בבבלי
 חסיס ורצעה קודם סביב כדאמר בפ"ק דירושין (דף קכב.) רצונו סבר ותיב רצונו
 ומכ"ל (רות א') נגע, מידו, קרא איבא לאוקמי רצונו

ל'ית ליה גידויה. שאין פסקה בגזקה שהיה המים עמוקים אצל פסקה כמו באמצעי
 רבין שאין עמוקים שם, כי מטי סמוך לפסקה - נוצץ רגליו בקרקע חופר, וממנה
 הקטר לתוך המים ודמי למגבל. ולי נראה דאית ליה גידויה פרי, דלא דמי לנָהר,
 אלא כבלי דלית ליה גידויה - דמָיָא לנָהר, ואסור: שהינתן דווי, כשקוהו רוצין, משום
 צניעותא: או יטע, באקה, **כאילו** כביא מבול

דלית ליה גידויה, הא - דאית ליה גידויה, וא"ו וזרא:
אנא חיותיה לר' אבהו שהינתן דווי פגנר פניו של משה,
ולא ידענא אי נגע אי לא נגע, פשימא דלא נגע! דחניא,
ר' אליעזר אומר: כל האורו באמה ומשתיין כאילו מביא
מבול לנולם! אמר אביי: צשאהו בקבולשת. דתנן: בולשת
שנבסח לעיר, בשעת שלום, הביחו פתוחות - אסורות,
סתומות - מותרות. בשעת מלחמה - אלו ואלו מותרות,
לפי שאין פנאי לנסוף. אלמא: בין דבעימי - לא מנסכי,
ה"ג בין דבעית - לא אתי להרהורי. והבא מאי ביערותה?
ביערותה דנהרא. איני?! והאמר ר' אבא אמר רב: הוּא
אמר רב כל המניח דווי פגנר פניו של משה כאילו מופר
בביתו של אברהם אבינו! - לא קשא, הא - כי נחית,
הא - כי מליק. כי הא דרבא שחי, ר' וזא יקרי. רבנן
דבי רב אשי, בי קא נחתי - יקפי, בי קא סלקו - שחי.
ר' וזא הוה קא משתמיט מדרב הוה, דבעי למיסק
לארעא דישראל. דאמר רב הוהא: כל העולה כמבול
לאי עובר בעשה, שפאמר 'קבלה ויבאו וישמו הווי'.
אמר: איזיל ואשעט מנייה מילתא, ואיתי ואיסק. אל
אשכחיה דקאי בי באני, וקאמר ליה לשמיעה: הביאו לי

לעולם. שהתחמק ובא לידו קרי, וזן לקולו
 של שור המבול, מוציאם שבת ודע לבקשה
 הדמי כי תשחית כל בשר וכו' (בראשית ו):
 בבולשת. עשאהו לזא דר' אבהו. בולשת -
 היחלת. גיס הבא לעיר. על שם שמפשיין
 ובולשים את העיר קרי לה בולשת: בשעת
 שלום. כגון שהוא של אותה מלכות: כאילו
 בופי. דנראה שהוא בוש בדרכי: כי נחית.
 לנהר, פניו כלפי הנהר, ואין כאן משום
 צניעות - אסור לכסותו: כי קליף. פניו כלפי
 העם - מותר משום צניעות: ר' וזא יקרי.
 דחיש לרוב שלא יראה כבודו: משתמיט
 וקרי ר' אבא לראות לו משום דקרי בעי רב
 וזא למיסק לארעא דישראל, ורב ויהיה לא
 סבירא ליה. וזא פן וזא עזי מליץ: בבלי
 ויבאו וישמו הווי דע דים פקרי וגו. ור' וזא
 אמר לך, האי קרא כבלי שרת כתיב
 בדארבון בישני דווי מוהות (תבנות קרא).
 הביאו לי נהר. לזא את ראשי, וקאמר לזו
 בלשון פתחו פומיכו. ויבנס הקל
 בית המרדכי לתוך הנהר, ויציא הכל של
 צוה: ואשתי. מן מים חמין, ואפילו לא תחמו
 אלא לרדויה: קוטר לאוהק. בבית המדרש
 ואפילו בלשון קוטר לאוהק. ומרדכי הנכנס
 דרך הפה: פסיק בבלי. דויעה: ולא הקד' ה'
 אמות. קודם שישן. מרדכי. אינה מתעבדל
 לעשות בכל: רית גר. רית הפה: רית אהמ.
 כל גופו מוזהם בודעה חמיה: ולא הפיקוהו
 כמפסיה. שאינו מטיב לבלום: ולא הכניסוהו
 לצונן. שכן מוקח את הברזל: ע"ג
 הית. על שלוי הדין. שאינם נכנסים
 לתוכו: **מתני'** מוליא. היתין. מן הנחלים
 כבעי: שותין. ממקומו בשבת. ואע"פ שהתחמו
 קנת חמתה בבלי, לפי שאינו מוסף הכל.
 אלא משמר ומקיים חום שלום שלא יצטנו.
 במרוא פפר: מן מליש - מים מבעיני ונחלים
 מבחין. כלי שיש בו בית קיבול אצל
 דופנו מבחין מודקף לו, ונתון שם נחלים
 ודמים קיבולו הנדול. ורבותיו פפרשים:
 מוליא - שני שלים, ואנטיכי בי דווי -
 מוציא בתינים. ולי נראה דהא פן,
 דל למינה מים מלמלה ונחלים מלמטה.
 ועוד, דהשקה? דתי באנטיכי - לשון
 שולים. וכן אומרים: לשון תחשת, ושאני
 נחשת מרתי: **אנטיכי**. מרש בגמרא. **גמ'** בי
 ברי. וזל שביחא אצל חלקיה שהתחלים
 בו, ומים נחתיים בקלה השני. ואע"ג דרמי למוליא, מיהו - כירה דופנה עב, ונאור תרדי בתוכה כל ימות החול ודופנה חם מאד, ומוסף הכל בעים אע"פ שגורפה מן
 הנחלים: בי דווי. וזרה ודולה. עושיל כל שתי שוליים ונתחנן נחלים בין שניהם. והמים על העליונים: וכל שכן. דבי כירי אסור. בדפרשייה, שמתוך שקאור תרדי מן דופנו
 עב - מרתח: **אבל** בי דווי לא. שהרי הוא במוליא: שגורפתה. נחשת שלה. אלמא: כירה של נחשת קאי, נחשת משמר רחיתו. ואני אומר 'נחשתה' - לשון שולים
 כדתיב (ויקרא טו) **"והיין השפך נחשתך"**. ולשון של המשנה: **"נחשתה של תגור"** מבוססת כלים (פ"ח מ"ג). ושאני אנטיכי מוליא, דמתוך שהשולים מכוסים - חוקם משתמר.
 ואע"ג שגורפה ונחשתה. היתים. עומקו של חמין: שפיתו. בולה מתניחין פפרש בגמרא. **גמ'** מא קאמר. מאי פפרו? ומאי "לא יתן, ויודר אמר" אצל תוין:
 והלא

נהר, הביאו לי מרק, פתחו פומיכו ואפיקו הכלא ואשתו מפני דבי באני. אמר: אלמלא
(לא) באתי אלא לשמוע דבר זה - דיי. בשלמא הביאו נהר הביאו מרק, קמ"ל: דברים
של חול מותר לאומרים בלשון קרש. פתחו פומיכו ואפיקו הכלא - נמי כדשמואל, דאמר
שמואל: הכלא מפיק הכלא, אלא, אשתו מניא דבי באני, מאי מעלותה? דתניא: אבל ולא
שחה - אכילתו דם והוה תחילת חולי מעיים. אבל ולא הקד' ד' אמות - אכילתו מרקבת, והוה
תחילת רית רע. הנצרך לנקוה ואכל - דוקה לתגור שהפיקוהו ע"ג אפרו, והוה תחילת רית
והקמא. רחץ בחמין ולא שחה מנה - דוקה לתגור שהפיקוהו מבחין ולא הפיקוהו כמפסיה,
רחץ בחמין ולא שחפה בצונן - דומה לברזל שהכניסוהו לאור ולא הפיקוהו לצונן. רחץ
ולא סך - דומה למים ע"ג. חבית. מתני' מוליא הנהר שותין המינו בשבת. אנטיכי. אע"פ
שגורפה - אין שותין המינה. גמ' היכי דמי מוליא הנהר? תנא: מים מבעיני ונחלים מבחין.
אנטיכי, רבה אמר: בי כירי. רב נחמן בר יצחק אמר: בי דווי. מאן דאמר בי דווי - כ"ש
בי כירי. ומאן דאמר בי כירי, אבל בי דווי - לא. תניא פותיה דרב נחמן: אנטיכי אע"פ
שגורפה וקטובה - אין שותין המינה, מפני שגורפתה מתממתה. מתני' המיחם שפיתו
לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו, אבל נתון הוא לתוכו, או לתוך הכוס כדי להפשיחו.
גמ' מא קאמר? אמר רב אדא בר אבא, הכי קאמר: המיחם שפיתו מפגזו מים חמין -
לא יתן לתוכו מים מועטים כדי שיחמו, אבל נתון לתוכו מים מרובים - כדי להפשיחו.
 והלא

1 **אפילו** של עץ נמי. ואם האמר: ונאי סיד דמקשה: ויכו משום דסבר שמואל כרבי שמעון
 2 באין מתוכו, יסבור כמותו במלאכה שאינו עושה לפרה ויהי: ורבי דרסקי דמקשה דהאי
 3 הא בזה תליא, משום דסבר רבי יתודה דמלאכה שאינו עושה לפרה חייב עליה היבא
 4 דמתוכו – בשאין מתוכו נמי החמירו דמלאכה, אבל לרבי שמעון דפסור עליה מן החרהה אף
 5 במתוכו – לא חש לאסור דמרבנן בשאין מתוכו.

6 כיון דמתוכו עצמו ליכא אלא איסורא דרבנן.
 7 ומיהו, לפי האמת לאו האי בזה תליא. דשמואל:
 8 אע"ג דמלאכה שאינה עושה לפרה חייב כרבי
 9 יתודה דרביב (מתוך) באין מתוכו, ולרבי יתודה
 10 נמי אסור אין מתוכו אפילו בגרידה, דמתוכו
 11 עצמו לא אסיר אלא מרבנן, כדאמר' לקמן.
 12 ובשילהי "בית החריר" (במזרח דף צא ושם) דאמר
 13 שמואל: המתירב אין מבייא ומולפי' לו האשמים.
 14 ופרקי: והא קא מכבהו ומשני: דסבר דבר שאין
 15 מתוכו – מתוך. ופרקי בן יבא דאמר שמואל
 16 מנכין נחלת של מתבה, אבל לא של עץ
 17 והשואו אמר רשב"א: דפרך מ"ש, דכיון דסבר
 18 שמואל דמלאכה שאינה עושה לפרה חייב –
 19 אי' כסביא ליה נמי בשבת דבר שאין מתוכו –
 20 אסור. דסבר המקשה דהתם דהא בזה תליא.
 21 כמותו מן מקשה דהבא, ומיין דעשבת אף
 22 במתוכו. כ"ש בעלמא. אף בקשה דמשעת אף
 23 דה סבר שמואל מלאכה שאינה עושה ל' פסור
 24 עליה – דהא אתי שפיר, ואמאי דהא מלאכה
 25 שאינה עושה לפרה בשאר איסורים, ולאו
 26 שבת – חייב עליה, וכיון דסבידא ליה דהא בזה
 27 תליא – אי' כ' אמאי קאמר התם "דבר שאין
 28 מתוכו מתוך".

29 **נותן** אדם חמין לתוך צנן. אפי' כרבי ראשון,
 30 דחמין לתוך צנן אינו מבישל כמו
 31 שאפרשי, ולא צנן לתוך חמין אפילו בכלי שני,
 32 דגוריי ב"ש כלי שני אטו כלי ראשון, ובה' דפליגי
 33 ושורו צנן לתוך חמין, היינו דוקא בכלי שני,
 34 כרבינו דר"א – בבוט. משמע דבבלי ראשון מרזו
 35 ביה, ולא משום דסבידא דף ברייתא "התנאה
 36 גבר" כדפרשי בקונטרס – דאם כן יקשה מתבא
 37 למדי "עילתא גבר", ולמאן דאמר "תנאה גבר"
 38 נמי, הא מבישל כלי קליפה, כמו שאפרש לקמן
 39 בעיה, דהא ראה כמו שאמר ר"ת דחמין לתוך
 40 צנן – משמע שהצנן של מטה מרובים, שדרך ליתן דמועט מרוביה ולכן אף מנספלים החמין המועטין לכל, לפי שהמערבין בעונגן המתוכו, ומתבלטן מיעוטן, ולא צנן לתוך חמין – שהחמין של מטה מרובין, ומתערבין בהן העונגין המועטין ומתבלטין: **אבל** באמבטי כו'. נראה דהאי אמבטי איירי בן שהוא כלי שני, ולא חיי בהוואו אמבטי דלעיל דקאמר "עקשתי לזנצן פך באמבטי" מתקאמר ספל אנו באמבטי, והאי ספל ע"כ כלי שני. דאי כלי ראשון – אמאי אנו באמבטי? ודכוותה אמבטי הי' כלי שני. ועוד: דאי באמבטי שהוא כלי ראשון איירי – לא הוה ליה למינקט אמבטי אלא מיחס שהוא לשותה, דמיא דבוט. ומדנקט אמבטי – משמע דבבלי שני איירי, ואתא לפלוגי בבלי שני בין כוס שהוא לשותה, לאמבטי לפי שמזיין הרבה, ואיכא למינהו. דהוואה אותן חמין כל כך סבור דבלי ראשון הוא. ובגמתי' דנקט במיחס שהוא ראשון – לא יתן לתוכו מיס' – דהוה מצי למימר באמבטי שהוא שני לא יתן לתוכו מיס, אלא דמוני' מיירי בשותה. ומפליגי בין מיחס לבוטי: **ג'** סברת ריש בן גנטיא איספא קאי ארישא קאי. היינו דוקא למאי דסיד לרב יוסף מעיקרא, אבל למאי דמסקי דספלי אנו באמבטי – קאי איספא בבוט, וסבר שפיר ביה דאפילו צנן לתוך חמין מותר, ואיתו מוני' דשריאי לתוך חמין אלאב דהלכתא. ועוד: בן גנטיא אי' ואת' למאי דאמר דערך דארישא קאי, ואסר בבוט צנן לתוך חמין, נאי קמיל ר' יוסף דספלי הרי הוא באמבטי' בוס נמי הרי הוא באמבטי' לריש בן גנטיא. דהלכתא מוחתה ור' דר' יוסף לכה' אתא לאשבעיני, דשרו בבוט: **נותן** אדם קיתון של מים. ואת' ואמאי לא מייתי ברייתא דלעיל, דספלי אנו באמבטי. ואמאי איצטריך נמי רבי חיאי לפרטיה תרייהו? וי'ל' הדשאת קמיל כל חמין לתוך צנן בין צנן לתוך חמין. והוהיא דספלי אנו באמבטי – ה' דקאי אריש בן גנטיא. דאסר באמבטי אפי' חמין לתוך צנן. ועליה קאמר דספלי אנו באמבטי, ושור חמין לתוך צנן. אבל צנן לתוך חמין – ה' דאסור. ואפשר דהיא דלעיל היינו דף דהבא, אלא שקיערה, ונקט לישנא דרב יוסף דמייתי עליה: **שאני** התם דמנפסי כלי. ואת' דאמר לעיל (דף מ) שול בבלי שני ותי' אבל בבלי ראשון לא אע"ג דמנפסי מנא וי'ל' דהתם בבלי ראשון, והבא דבבלי שני שאני:

1 מותר. שאין מתוכו לכן: נחלת של מקבת. שמשליחין לפרה פוסלת של ברוך, ולא
 2 שיק' כבוי בהכי מדאורייתא, ומדרבנן אסורה. והיבא דאיכא נוקא לרביס – לא גזרו
 3 על השבת: **אבל לא של עץ**. דאיסורא דאורייתא היא, ותיב סקולה: **אפילו של עץ**
 4 **נמי**. דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה עושה לפרה – פסור עליה, וכל כיובי אינו
 5 עושה לפרה. חזי מועטש פמחין או מקבת:

6 תפילה: הלכה: כיון דאמרת לא גזרו שבת
 7 ויבויי מתבת במקום נוקא דרביס: ק"ו
 8 בקשות דרביס מוליכו פחות פחות מ'ו
 9 אמות. עד שסלקנה לצידו רשות הרבים,
 10 דאיסורא דרבנן הוא: ובספירת' דטלטול
 11 ירדה דרבנן: **אפילו טובא**, יעברנו בעקרה
 12 אחת: חמין לתוך צנן: דקאמר 'תתאה גבר',
 13 ואין חמין מתרחין את הצנן אלא פמחין:
 14 ולא צנן לתוך חמין. שהמתחננים מרחימין
 15 את העלוינים: דהתאה גבר: **בכוס**. דלשתיה
 16 קבעי להו, וכן נקא ליה שיחמו הרבה
 17 ועוד: דבלי של הוא: אומר. אפילו חמין לתוך
 18 צנן: **ספל הרי הוא באמבטי**. ואף על גב
 19 דבלי של שני הוא, הואיל ולאן לשותהי אלא
 20 לרתיצה – אסורי, דנקא ליה שיחמו הרבה.
 21 ונזרתי: **אלא בשבת דרתיצה חמין ליכא**
 22 בתמיה. דהא לרבי שמעון אפילו חמין לתוך
 23 צנן אסור, לא ממשכת חמין שהתחמו ואפילו
 24 מעיש שלא יתיו ערוכין להיפי רתיקה, ואם
 25 בן לא ירתיק אפילו פניו דתיו ורגליו בחמין: **ב'**
 26 סברת ר' שמעון **אפשא** קאי. דלא שרי תיק
 27 אלא חמין לתוך צנן, ואמאי אינו אסור אף
 28 חמין לתוך צנן: **ארישא קאי**. לשתיה. ועגון
 29 לתוך חמין דרבנן ביה קאמר: **מתני'**
 30 שתיקנין. מן האור: מריתחין, בין השמשות:
 31 לא ימן: לתוך תבלין. משתשתי: דבלי
 32 ראשון בין שורחם מבשל:

23 **דלא קפיד אמנא, מרתיגי רבי תיאי:** גותן אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים, בין חמין
 24 לתוך צנן ובין צנן לתוך חמין. אמר ליה רב הונא לרב אשי: דילמא שאני התם דמפסקי בלי?
 25 אמר ליה 'מערה' איתמר, מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים, בין חמין לתוך צנן,
 26 בין צנן לתוך חמין, **מתני'** האילפס והתקדרה שתיקנין מריתחין – לא ימן לתוך תבלין,
 אבל

אבל ונתן הוא לתוך הקברה בו, והוא ליכא למיחך דעירויי כבלי שני, מדקתני י"א יתן לתוכה תבלין ולא אשמענין רבותא אפילו שלא יערה על הקברה שתבלין בתוכה, דאירבא דוק מספא, דקתני "אבל נתון הוא לתוך הקערה" ולא קתני משרה על הקערה שתבלין בתוכה, ורבינו שמואל מביא ראיה דעירויי כבלי שני מוא דק"ל "תאמה גבי", ולר"י דעירויי כבלי ראשון, ומביא ראיה דבבבוס פריק דום תאמה (יהו. עה. ושם) 1
 ת"ר: "אשר תבשל בו אין לו אלא שבשיל בו" 2
 עיריה לחבו רוחת מניין תלמוד למר: "אשר 3
 תבשל בו ישבר", אלמא: דעירויי חשיב מבשל, 4
 וברש"מי לפרק "כיריה" ביהו: מיהו ידו לתן תבלין 5
 ולמטעם הבעת עירויין מלמעלה ר' יונה אמר 6
 אסור, דעירויי כבלי שני, ודליל ר' יונה מן 7
 הדין: הוא דאש שבשיל בו ואחד שיערה לתוכו רוחת, 8
 ודדי ר' יוסי: תמן כלי חד חס בוילע, תבלין אש 9
 ומבשל, חשיב רבי יוס' רב גוב, והתניא: מניין 10
 שבכלי תחשן כן תלמוד למר: יאם כבלי תחש 11
 בשלח? אית לן למימר כלי תחש בילע בתמיה, 12
 פי: ע"י עירויי, אם אינו מבשל אל בלע אלמא 13
 דמסיק דעירויי כבלי ראשון, תראה דעירויי לא 14
 היו כבלי ראשון ולא כבלי שני, אלא מבשל בדי 15
 קליפת, דהא ק"ל בשמואל (תאמה גבי) 16
 דתניא כותיה בביערי עירויין (פסחים טו.) 17
 מבשל כדי קליפת, דאמא הבה תניא כותיה 18
 דשמואל ידו לתוך עונן או עונן לתוך עונן - 19
 מרדכי: ופריח: עונן - ארמישק ליה בלע 20
 אלא אימא: חס לתוך עונן - קולף עונן לתוך 21
 עונן - מרדכי: תון משעו בשילויי סמכת ע"י (ף) 22
 ע"ה, דאמר: מר עסקא זבן וירח גומיס - אהוד 23
 ליה גרמא, כבדולש כן כבדולש ליה בולש 24
 בניצוצות - אף פולט בניצוצות, ואי עירויי כבלי 25
 ראשון - מאי איריא משום דבלע בניצוצות 26
 אפילו בלע בליעה גמורה פלט בניצוצות שמוא 27
 עירויי אלא דהאי לא מבשל אלא כדי קליפת 28
 ואם עירויי ורוחיה על התרנגולת - צריכה קליפת, 29
 כגון שהשמש ע"י עירויי כבלי קערות יביל 30
 להגעילן ע"י עירויי, דכבדולש כן פולט, אבל כלי 31
 שתבשל בו אסור - לא סגי להגעילן על ידי 32
 עירויי, והא דאמר פריק בתרא דע"י (ע"ה) 33
 דרש רבא: נעוה ארוחיה - דהתם מסתמא ע"י 34
 עירויי שאני ההם ארוחיה נעוה אל בלעה ע"י 35
 רוחת: **לבל** קירות ורוחות הוא נתון, תראה דרוקא בתבלין פליג, אבל בשאר דברים - מודה דכלי ראשון מבשל, אף כשהעבירו מעל האור: **והיינו** דר"י, תראה דאף לפי הקונטרס, 36
 שפי' דרבבל מסקן דאיכא לישני ופליגי, בשם תורה הלך אחר המחמיר, ובשל סופרים הלך אחר אחרון, ולר"י בשל סופרים הלך אחר המיקל; וכן לרביא שפירש שבכל מקום יאיכא 37
 דאמר: "טעם לובי לשון ראשון שהוא עיקר - הבא הלכה כלישנא בתרא, דללישנא קמא פליג ברייתא דרבי אבהו ארד נחמן, וללישנא בתרא היינו דרבי נחמן, ומתוך כך פסק רבינו שמואל 38
 בשו"ת לתת מלח בתבלין דבשה, אפילו בכל ראשון שחבירו כלישנא קמא שלא לתן מלח בקערה כל זמן שרדש שיהיה דמיוח מורה השען שבנה, **ואין** תנודו 39
 מבעוד יום מותר, והתבלין דבשה ליה למימר "אבל מבעוד יום נתונין"; **ואין** נאותן ממנו לפי שאשן מן המבוקן, איכא לאוקמא רבי' דמיוח מורה השען שבנה, **ואין** נאותין 40
 דקתני הבא היינו כל זמן שרדש, דבמקצת ממות מצוה מרדכי ריש', כראמא בגמי לקמן (דף מה.א.) אין מוקצה לרש' אלא ששן שבני שרדש שחאו דולק, והואיל דקתני למעוה - דקוצה 41
 לאיסרו, ולא שבני משק אקמרי, דהואיל אסור בלא כוון משום מבה, כדאמר בביערי פ"ב (דף כב. ע"ש): הוסיפתן מנתן - חשיב משום מבה, אלא כלימה שן שנתמספן מן רתי' והטלטל 42
 דר עזמא אן לאסור מרדכי הדוקה למצוה, ולא אסור לטלטלו אלא משום דנעשה בסיס לדבר האסור, כדאמרין בסוף פירקיך: (דף מה.) הנה לרע שן שתמלה הואיל ונעשה בסיס לדבר 43
 אסור כמסע הדוקה לעצמו, ולא היה אסור לטלטלו, שאין ביטול מצוה ששן משטלטלו: 44

אבל נתון הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי. רבי יהודה 1
אומר: לכל הוא נתון, חוץ מדרך שיש בו חומץ וציר. 2
גמ' איבעיא להו: רבי יהודה ארישא קאי, ולקולא, או 3
דילמא, אסיפא קאי ולחוקרא? ת"ש: דתניא, רבי יהודה 4
אומר: לכל אילפסין הוא נתון, לכל תקרירות ורוחות 5
הוא נתון, חוץ מדרך שיש בו חומץ וציר. סבר רב יוסף 6
למימר: מלח היה הוא פחבלין, דכבלי ראשון - בשלה, 7
ובכל שני לא בשלה. א"ל אביי, תני רבי חיאי: מלח 8
אינה תבלין, דכבלי שני נמי בשלה. ופליגי דרב נחמן, 9
דאמר רב נחמן: צריכא מיליא בישולא פבשרא דתורא. 10
ואיכא דאמרי, סבר רב יוסף למימר: מלח הרי הוא 11
פחבלין, דכבלי ראשון - בשלה, כבלי שני לא בשלה. 12
א"ל אביי, תני רבי חיאי: מלח אינה תבלין, דכבלי ראשון 13
נמי לא בשלה. והיונו דאמר רב נחמן: צריכא מיליא 14
בישולא פבשרא דתורא. מתני' אין נותנין כלי תחת 15
הנר לקבל בו את השמן, ואם נתנהו מבעוד יום - מותר. 16
ואין נאותין ממנו, לפי שאינו מן המבוקן. גמ' אמר רב 17
חסקא: אע"פ שאמרו - נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל 18
ביצתה - אבל מופה עליה כלי שלא תשבר. אמר רבה: 19
מ"ש דרב חסקא - קסבר: תרנגולת עשויה להפיל ביצתה 20
באשפה, ואינה עשויה להפיל ביצתה במקום מרדון, והצלה 21
מצויה - התירו, והצלה שאינה מצויה - לא התירו. 22
איתובי' אביי: והצלה שאינה מצויה - לא התירו? והתניא: 23
נשקרה לו חבית של טבל בראש גגו - מביא כלי ומוניח 24
אתוהי! בגולה חרתי, דשכיחי דפקעי. איתביה: נותנין 25
כלי תחת הנר לקבל ניצוצות! ניצוצות נמי שכיחי. 26
איתביה:

אבל נתון הוא לתוך הקערה, דבלי שני אינו מבשל: תמחוי. כעין קערה גדולה 1
 שמערה כל האילפס לתוכה, ומשם מערה לקערתו: ר' יהודה אומר לכל וכו'. 2
 בגמרא מפרש אהי קאי, אבל ראשון או אבילי שני: חוץ מדרך שיש בו חומץ או 3
 ציר. שהן מבשלין את התבלין כשתן ורוחין: ציר. הנוסף מן הקיץ שבבבוסים אהי 4
 מבכשיל: **גמ' ארישא קאי.** ארישא קאי, ארישא קאי, ומביא 5
 אסור ת"ק, וקאמר ר' יהודה לכל האילפס הוא 6
 נתון, דבלי ראשון לא מבשל: א"ל **איליא** 7
אסיפא קאי. אקערה וממחוי, דקאן שרי ת"ק. 8
 וקא אמר ליה רבי יהודה: בכל קערות 9
 ותמחוי מודיאן לה, חוץ מדרך שיש בו 10
 חומץ, ואפילו כלי שני נמי לא: **דכבלי ראשון** 11
נמי לא בשלה. ומתיר ליתן, ואפילו כבלי 12
 ראשון שמתקעעו בו מן האור: **מתני' אין** 13
נותנין. בשבת: כלי תחת הנר לקבל בו שמן 14
 וטעמיה, ששום דשמן מוקצה הוא, וקסבר 15
 "אין כלי נטיל בשבת אלא לעורך דבר 16
 הנישיל", אין נמי קסבר: אסור לנטיל כל 17
 המבוקן, ולהשיב כלי במקום שלא יוכל עוד 18
 לטילו, *משום) דהיי' כקובע לו מקום ומחברו 19
 כשיט דתמי לקלאכה, וכלי זה משפול בו 20
 השמן המוקצה - ידא אסור לטלטלו: מותר, 21
 להציקה שם: **ואין נאותין, גמ' אע"פ** 22
שאמרו אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל 23
ביצתה. כשהיא משתלשלת במקום מרדון, שמוא 24
 תרנגולת והשכר - מדויקא דמתניתין שמענין 25
 לה, דדמי לנותן כלי תחת הנר לקבל בו שמן: 26
אבל מופה עליה כלי. ולא תימא, ש"ל 27
נישיל אלא לעורך דבר הנישיל: מאיכא, שם 28
לחשיב שמוא תשבר ברזלי אדם, וכופה עליה 29
כלי: והצלה מצויה התירו, לטלטל כלי 30
לצדקה, ואף על פי שהביע דבר שאינו נטיל 31
בשבת: שאינה מצויה. בגון מרדון, ומתקופן 32
 דשמן דמתני': **ושקרה לו חבית של טבל** 33
דרסוקן: מביא כלי. ואף על גב דטבל דבר 34
 שאינו נטיל הוא, ונתביל לא ששקרה דפקעה: 35
 נולפי. רביות: נתנין כלי. מתניתין היא, 36
 ומתוובי ליה מתנה: ניצוצות. שבלהת הנוטפת 37
 מן הנר, כדי שלא ידלק מה שתחתיך, ואע"ג 38
 דניצוצות לא משתלשלי לא בשבת: 39
איתביה

מזה דכלי ראשון מבשל, אף כשהעבירו מעל האור: **והיינו** דר"י, תראה דאף לפי הקונטרס, 40
 שפי' דרבבל מסקן דאיכא לישני ופליגי, בשם תורה הלך אחר המחמיר, ובשל סופרים הלך אחר אחרון, ולר"י בשל סופרים הלך אחר המיקל; וכן לרביא שפירש שבכל מקום יאיכא 41
 דאמר: "טעם לובי לשון ראשון שהוא עיקר - הבא הלכה כלישנא בתרא, דללישנא קמא פליג ברייתא דרבי אבהו ארד נחמן, וללישנא בתרא היינו דרבי נחמן, ומתוך כך פסק רבינו שמואל 42
 בשו"ת לתת מלח בתבלין דבשה, אפילו בכל ראשון שחבירו כלישנא קמא שלא לתן מלח בקערה כל זמן שרדש שיהיה דמיוח מורה השען שבנה, **ואין** תנודו 43
 מבעוד יום מותר, והתבלין דבשה ליה למימר "אבל מבעוד יום נתונין"; **ואין** נאותן ממנו לפי שאשן מן המבוקן, איכא לאוקמא רבי' דמיוח מורה השען שבנה, **ואין** נאותין 44
 דקתני הבא היינו כל זמן שרדש, דבמקצת ממות מצוה מרדכי ריש', כראמא בגמי לקמן (דף מה.א.) אין מוקצה לרש' אלא ששן שבני שרדש שחאו דולק, והואיל דקתני למעוה - דקוצה 45
 לאיסרו, ולא שבני משק אקמרי, דהואיל אסור בלא כוון משום מבה, כדאמר בביערי פ"ב (דף כב. ע"ש): הוסיפתן מנתן - חשיב משום מבה, אלא כלימה שן שנתמספן מן רתי' והטלטל 46
 דר עזמא אן לאסור מרדכי הדוקה למצוה, ולא אסור לטלטלו אלא משום דנעשה בסיס לדבר האסור, כדאמרין בסוף פירקיך: (דף מה.) הנה לרע שן שתמלה הואיל ונעשה בסיס לדבר 47
 אסור כמסע הדוקה לעצמו, ולא היה אסור לטלטלו, שאין ביטול מצוה ששן משטלטלו: 48

אע"פ שאמרו חכמים אין נותנין בו, אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השען היל למימר דהתן ממתניתין וכלי לקבל ביצה לא שמענין אלא מדיקא דמתני' אלא משום דבעי 49
 למימר אבל מופה עליה: **הצלה** שאינה מצויה לא התירו. פי' בקונטרס: לרוב שאינו נטיל, וגיס כהואו אפריח שאין מניה בסוקן (שבתר לו חבית של טבל 50
 בראש גגו ושקרה לרביא: ואי דרס בו טבל) אמאי פריך לרב יוסף מברייתא אחרת: מרדך דהוא ליה לאקשיי וכו'. דפרי' (כל בתבי' לקבל) ע"י רבי (שם) 51
 כהואו דרסי' בברייתא דהבא כבלי, ולא בלע כבלי מיידי, דקתני סיפא: דנמנו לו ארוחין מביא כלי אחר בו, ונראה לו לפרש: הדגלה שאינה מצויה לא התירו לטרוח כבלי דבר, 52
 אפילו ברב הניטל משום טורחא: 53
שאנה מצויה לא התירו. הוא דאין נותנין כלי תחת הנר לקבל שמן חשיב הצלה שאינה מצויה, לפי שרגילים לעולם לתת כלי תחת הנר מבעוד יום. וניצוצות, אע"ג דקאמר כסוקן 54
 דשכיחי - לא שכיחי מולא היה אשיושו לתת שם כלי מבעוד יום, ולרבי חשיב לה הצלה מצויה: 55

שבת. פרק שלישי – כירה דף מג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 קכא תוספות

1 איתיביה כופין קערה. על חרס על גבי דער בו; חזני. נמוכין; וכן קורה שגשגרה
 2 בו. משנה היא לקמן: שגשגרה. בשבת: ארבות הפנה. למונשי: כפסל. בדלי הוא,
 3 ומותר לטלטלו; כבשור. חרתי. שלא בברך עדיין. ובשופכי משא בית עליה.
 4 שקרו טוחן על גזרותיו בטיט – שכיוו דפקעי. תחת חרקה. לקבלו; עמא רב הקדא.
 5 דאין נותנין כלי תחת התרנגולת; מפני
 6 שפסל כלי מריבנו. שקרה מוכן מתחלה
 7 לטלטלו. ועכשיו עשרה מוקצה; מוכן הוא.
 8 שאין בו מוקצה. אלא אסורו. ואם בא ברך
 9 ועבר על דברי הקמים שאסרו לתרום בשבת.
 10 ותקנו – מתוקן. ומותר לטלטלו ולאכול.
 11 הלך לא מבטל כלי מהיבנו חשב ליה. א"ר
 12 כהן ממש. ומותר לישן לא חתר. שפלו לו חור;
 13 וכן קורה בו. כ"ס קודם שמוחקו שם. ואינו יכול
 14 שוב לטלו; הריאי. לשהיה כל אלו משניותו
 15 חן: כל המצא השמשות. אבל נהנו ש
 16 משחשבה – מותר לטלו אם אין האפרוחים
 17 עליו; למקומו. להשתמש במקום
 18 הכלי. ומותר שיכול לטלו לצורך מקומו –
 19 מוליכו למקום שיצדקה. למסות בה את הכלי.
 20 לתתם פי זלוחת; על גבי אגנים. מפני
 21 הגשמים. שלא יקחו. או לא יקבלו סיד מאחר
 22 ששרותו נמנע: כמקורולות. ראשון זה
 23 דראית לקנות. דהו דבר הנעיל. למונא.
 24 תאשעו. שכל השבין כך הקמה. ויש קע
 25 ונשען קע על שמאל:

איתיביה: כופין קערה על תגר שלא יאחו בקורה; כפתי
 חזני. דשכתי בהו זלקה. וכן קורה שגשגרה סומכין
 אותה כפסל ובארבות המפנה! כבשורי חרתי. ועכברו
 דפקעי. נותנין כלי תחת חרקה בשבת! כפתי חרתי דשכתי
 דלפי. רב ורפא אמר: היינו עמא רב חסדא – משום
 דקא מבטל כלי מהיבנו. איתיביה אביו: חבית של סבל
 שגשגרה מביא עליה אחר ומנחי תחתיה! א"ר: סבל מוכן
 הוא אצל שבת. שאם עבר ותקנו – מתוקן. נותנין כלי
 תחת חרף לקבל ניצוצות! א"ר הווא בריה דרב הושע:
 ניצוצות אין בהן ממש. וכן קורה שגשגרה סומכין אותה
 כפסל או בארבות המטה! דרפי. דאי בעי – שקיל ליה.
 נותנין כלי תחת חרקה בשבת! ברלך הריאי. כופין את
 הפל לפני האפרוחין שעלו ורדו! קסבר: מותר לטלטלו.
 והתניא: אסור לטלטלו בעון עליו. והתניא: אע"פ שאין
 עון עליו אסור! א"ר אבהו: בעון עליו כל בין השמשות,
 מיגו דאתקצאי לבין השמשות – אתקצאי בכולי זיקא.
 א"ר יתקי: קסבר שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל
 דיאבי

ביצה – כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר. קסבר: אין כלי ניגול אלא דבר הניגול
 בשבת. מתיבי כל הני תיבתא. חשני: בצרך למקומו. תא שמע: יאחת ביצה שגוללה בשבת,
 ואחת ביצה שגוללה ביום טוב – אין מפלטלין לא למסות בה את הכלי. ולמסות בה פרעי
 המטה. אבל כופה עליה כלי בשביל שלא תשבר! הכא נמי – בצרך למקומו. ת"ש: פורסין
 מחצלות על גבי אגנים בשבת! פאגנים מקורולות, דחויין לכות הפסא. ת"ש: פורסין מחצלות
 על גבי לבנים בשבת! דאישימור מונבנין, דחויין למונא עלייהו. ת"ש: פורסין מחצלת על גבי
 כורת דדורים בשבת, דחמא מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים, ובכלב שלא יפוזר לצד!
 ת"ש: דאיבי עסקינן – דאיבי דבש. א"ל רב שבתא מיישן לרב אשי: תיב בימות החמה
 דיאבי

דאסור לטלו, דבסוף פירוקן פריך תמנא דחשי' רדא קא מבטל כלי מהיבנו. וכן בפ' מפני' (לקמן קכח) ובפ' בתרא (גך קד) פריך אליבא דרב הונא. א"ר: ולא מנעו שדיה סובי
 כן. משמע דלפי' אסור לבטל כלי מהיבנו. וכן אפרש בסמוך. וי"ל: ולמד' יש מוקצה לחצי שבת – דך דכופין את הסל מוקי כרשי. לרדידה ודאי שר לטלטל הסל כשרדו. דאפי' מנעו
 דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכלי יומא' לית ליה. ודאי מותר להסתפק כון הור שחבה. א"ר: דיש מוקצה לחצי שבת – היינו לאבילה ולא לטלטלו. וא"ת: רב זיקא דמפרש
 מנני משום דאסור לבטל כלי מהיבנו, לא אחא מנני כרשי. לרדידה לא מבטל כלי מהיבנו. כון דשרי לאתר שבכא כי דחבי לזר חשבין הכא בפתי הסל ביטול כלי משום שדיה אחר
 שרדו: וי"ל דמי, רמא – דהבא – דאי לא חשב כלי בטל, כי מיד כשכאו על הסל בידו להפריחם ולהבריחם משם: בעון' עליו כל בין השמשות. תימה: אי כיון דבידו להפריחם לנטה
 חזי גמור ביד אדם. לית לן כ"ל למנע' מנא דאתקצאי לבין השמשות' כדמוכח בפ' אין צריך' (ביצה כו) דפריך ר' זידא: למד' יש מוקצה לחצי שבת' ודאי פולין וערשתי. דמבטל ב"ש
 דמעיקרא חזי לכוסי, כי שרדוה בקרה חיתא (א) – אידח' לזו. גמור בשלישי – איתשרו לזו א"ל אביי. ולמען, תישל לך קירות ועלמא דאי קירות דשבתא כין השמשות וחוחות
 חן. ואתקצאי קא אכלין מנייה. אלא גמור ביד אדם לא כופעי ליה. כי קא מביעי ליה – גמור בידו שתימי. וי"ל דשני קירות, אם חזו צריך להו בין השמשות – היה מקורן. וכן
 פולין וערשתי רמנעו שתישכל בלא שום דחיה, אבל הבא – וצנעו ודחישעו האפרוחין על הסל. שלכך כפא דרדי שנת אתה הקצה אותו לצרכי. ומנעו דאתקצאי לבין השמשות –
 אתקצאי לכלי יומא: ושני' ליה בצריך למקומו. הווא דנותנין כלי תחת חרקה איכא נמי לשנוי ברלף דרואי, כרשני לעיל, ובפרק משליח' (ביצה לו) (ושם מניח ליה הכי לרבי יצחק
 תימה לר'י: מ"ש דגבי שנת תנא 'אין נותנין' ודאי ניצוצות שנתין? בתרתייהו דקוח מצי למנחי נותנין – בצריך לאמונא. או בתרתייהו 'אין נותנין' – באין צריך למקומו ונתא לר'י: ומקצאי
 אשמעין דאין כלי ניגול אלא לדרב תיגל בשבת. וגבי ניצוצות דברר הכי אשמעין דבצריך למקומו שרי. א' גמיר ר' יצחק אתה ליה נמי דאסור לבטל כלי מהיבנו, ולחכי גבי שמן אין
 נותנין – אפילו צריך מנייה. ולרב אמר פרש בסמוך דאית ליה, אין כלי ניגול אלא לדרב תיגל. ראסור לבטל כלי מהיבנו. אלא נאמר לדרב יצחק לא אפיה אתמא מנתחין
 כרשי. רכון לרדידה מותר לאתר כשכא – ולא חשב למנעו דאפילו רבא אתה ליה איתרסור לבטל כלי מהיבנו. ואתקצאי מנעו דהדלגה שתישכל בלא שום דחיה
 כדי לאוקמה מנתחין כרשי. וא"ת: מאי צריך בכל זה משניות לאשמעין דבצריך למקומו שרי' ויש לומר: דלגבי ניצוצות איצטריך לאשמעין, דלא תימא אפילו בצריך למקומו אסור
 משום דלמא אתי לבכיו. וכן הווא ד'רפין קערה עלה תאחו כו' והווא דקורה שגשגרה – נראה לרש"א דאיצטריך לאשמעין דלא חוששין שנת יעלה את הקורה. דאסור להנעיל
 כדתנן בפ' שוא"ל (לקמן קצא) כון קורה שגשגרה – סומכין אותה כו, לא שתעלה אלא שלא תוסף: כופה' עליה כלי שלא תשבר כו. כל דתרו דיימיה עיר תוקשה דמצי לשנוי
 בצריך למקומו. אלא שרדו עליה שם שרי אורי: איתתור' מנביתא. כדאמר לקמן בפ' כל הבליס' (חך קד): דני זמני דאיתיני מנביתא – שרי לטלטלה:

דאסור לבטלו, דבסוף פירוקן פריך תמנא דחשי' רדא קא מבטל כלי מהיבנו. וכן בפ' מפני' (לקמן קכח) ובפ' בתרא (גך קד) פריך אליבא דרב הונא. א"ר: ולא מנעו שדיה סובי
 כן. משמע דלפי' אסור לבטל כלי מהיבנו. וכן אפרש בסמוך. וי"ל: ולמד' יש מוקצה לחצי שבת – דך דכופין את הסל מוקי כרשי. לרדידה ודאי שר לטלטל הסל כשרדו. דאפי' מנעו
 דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכלי יומא' לית ליה. ודאי מותר להסתפק כון הור שחבה. א"ר: דיש מוקצה לחצי שבת – היינו לאבילה ולא לטלטלו. וא"ת: רב זיקא דמפרש
 מנני משום דאסור לבטל כלי מהיבנו, לא אחא מנני כרשי. לרדידה לא מבטל כלי מהיבנו. כון דשרי לאתר שבכא כי דחבי לזר חשבין הכא בפתי הסל ביטול כלי משום שדיה אחר
 שרדו: וי"ל דמי, רמא – דהבא – דאי לא חשב כלי בטל, כי מיד כשכאו על הסל בידו להפריחם ולהבריחם משם: בעון' עליו כל בין השמשות. תימה: אי כיון דבידו להפריחם לנטה
 חזי גמור ביד אדם. לית לן כ"ל למנע' מנא דאתקצאי לבין השמשות' כדמוכח בפ' אין צריך' (ביצה כו) דפריך ר' זידא: למד' יש מוקצה לחצי שבת' ודאי פולין וערשתי. דמבטל ב"ש
 דמעיקרא חזי לכוסי, כי שרדוה בקרה חיתא (א) – אידח' לזו. גמור בשלישי – איתשרו לזו א"ל אביי. ולמען, תישל לך קירות ועלמא דאי קירות דשבתא כין השמשות וחוחות
 חן. ואתקצאי קא אכלין מנייה. אלא גמור ביד אדם לא כופעי ליה. כי קא מביעי ליה – גמור בידו שתימי. וי"ל דשני קירות, אם חזו צריך להו בין השמשות – היה מקורן. וכן
 פולין וערשתי רמנעו שתישכל בלא שום דחיה, אבל הבא – וצנעו ודחישעו האפרוחין על הסל. שלכך כפא דרדי שנת אתה הקצה אותו לצרכי. ומנעו דאתקצאי לבין השמשות –
 אתקצאי לכלי יומא: ושני' ליה בצריך למקומו. הווא דנותנין כלי תחת חרקה איכא נמי לשנוי ברלף דרואי, כרשני לעיל, ובפרק משליח' (ביצה לו) (ושם מניח ליה הכי לרבי יצחק
 תימה לר'י: מ"ש דגבי שנת תנא 'אין נותנין' ודאי ניצוצות שנתין? בתרתייהו דקוח מצי למנחי נותנין – בצריך לאמונא. או בתרתייהו 'אין נותנין' – באין צריך למקומו ונתא לר'י: ומקצאי
 אשמעין דאין כלי ניגול אלא לדרב תיגל בשבת. וגבי ניצוצות דברר הכי אשמעין דבצריך למקומו שרי. א' גמיר ר' יצחק אתה ליה נמי דאסור לבטל כלי מהיבנו, ולחכי גבי שמן אין
 נותנין – אפילו צריך מנייה. ולרב אמר פרש בסמוך דאית ליה, אין כלי ניגול אלא לדרב תיגל. ראסור לבטל כלי מהיבנו. אלא נאמר לדרב יצחק לא אפיה אתמא מנתחין
 כרשי. רכון לרדידה מותר לאתר כשכא – ולא חשב למנעו דאפילו רבא אתה ליה איתרסור לבטל כלי מהיבנו. ואתקצאי מנעו דהדלגה שתישכל בלא שום דחיה
 כדי לאוקמה מנתחין כרשי. וא"ת: מאי צריך בכל זה משניות לאשמעין דבצריך למקומו שרי' ויש לומר: דלגבי ניצוצות איצטריך לאשמעין, דלא תימא אפילו בצריך למקומו אסור
 משום דלמא אתי לבכיו. וכן הווא ד'רפין קערה עלה תאחו כו' והווא דקורה שגשגרה – נראה לרש"א דאיצטריך לאשמעין דלא חוששין שנת יעלה את הקורה. דאסור להנעיל
 כדתנן בפ' שוא"ל (לקמן קצא) כון קורה שגשגרה – סומכין אותה כו, לא שתעלה אלא שלא תוסף: כופה' עליה כלי שלא תשבר כו. כל דתרו דיימיה עיר תוקשה דמצי לשנוי
 בצריך למקומו. אלא שרדו עליה שם שרי אורי: איתתור' מנביתא. כדאמר לקמן בפ' כל הבליס' (חך קד): דני זמני דאיתיני מנביתא – שרי לטלטלה:

הלכה ג' מתני' – מה בין פסח ראשון לשני?

הראשון אסור ככל יראה וכל ימצא, והשני מצה וחמין עמו בבית.

הראשון טעון הלל באכילתו, והשני אינו טעון הלל באכילתו.

זה וזה טעון הלל בעשייתו, ונאכלין צלי על מצות ומרורים, ודוחין את השבת:

[דף ס"ה ע"א]

גמרא – בתיב "לא ישאירו מפניו עד בקר", אם לאכל – זה מצות עשה שבו. "ועצם לא תשפרו בו" – זה מצות לא תעשה שבו. וכשהוא אומר "ככל חקת הפסח יעשו אותו" יכול שאני מרבה לבעור חמין ולאכילת מצה כל שבועה? תלמוד לומר: "על מצות ומרורים יאכלהו", אין לך דבר חוץ מגופו מעכבו אלא מצות ומרורים בלבד, וברבי ישמעאל, דרבי ישמעאל אומר: בלל ופרט הפל בכלל, יכול יהו כל הדברים מעכבין אותו? תלמוד לומר "על מצות ומרורים יאכלהו", אין לך דבר חוץ מגופו מעכבו אלא מצות ומרורים בלבד.

אית תניי תני, על השני הוא ענוש פרת על הראשון אינו ענוש פרת. אית תניי תני על הראשון ענוש פרת על השני אינו ענוש פרת. ואית תניי תני בין על הראשון בין על השני ענוש פרת.

מאן דאמר על הראשון הוא ענוש פרת – תמא' ישא בראשון. מאן דאמר על השני הוא ענוש פרת – תמא' ישא בשני. מאן דאמר בין על הראשון בין על השני ענוש פרת – תמא' ישא בין על הראשון בין על השני. מאן דאמר על השני אינו ענוש פרת, אלא אם בן לא עשה את הראשון, "כי קרבן ה' לא הקריב במעו" – בראשון, תמא' ישא בשני."

אמר רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידק: בתיב, "השיר יהיה לכם כליל התקדש חג", בא ליל פסח ללמוד על מפלתו של סנהריב ונמצא למד מפניו. מה זה טעון הלל אף זה טעון הלל. אי מה זה טעון חגיגה אף זה טעון חגיגה? אמר רבי זעירא: "כליל התקדש חג", את שהוא טעון הלל – טעון חגיגה, את שאינו טעון הלל – אינו טעון חגיגה.

ודחה את הטמאה. אמרת, כל עצמו אינו בא אלא מפני הטמאה, ואת אמר דוחה את הטמאה?

הלכה ד' מתני' – הפסח שבא בטמאה – לא יאכלו מפניו זבין וזבות נדות ויולדות.

ואם אכלו – פטורים מפרת. רבי אליעזר פוטר אף על ביאת מקדש.

גמרא – תני, רבי מאיר מחייב ורבי שמעון פוטר. מאי פועמא דרבי שמעון? 'והבשר, כל טהור יאכל בשר; והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים' (ויקרא ז, יט-כ) – את שהוא מתר לטהורין חייבין עליו משום טמאה, וצא פסח שבא בטמאה – יאכלו ממנו ובים וזבות נדות וילדות. את שאינו מתר לטהורין – אין חייבין עליו משום טמאה.

אכל עולה אכל אמורין, מאתר שאין מתר לטהורין – אין חייבין עליו.

[דף ס"ה ע"ב]

נכנסם בליטה נכנסם קדם לשש שעות.

אמר רבי יוסי: אין יסבר רבי אליעזר דרבי שמעון מה פועמא? "בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא" – את שהוא חייב על אכילת קדש – חייב על ביאת המקדש, ואת שאינו חייב על אכילת קדש – אינו חייב על ביאת המקדש. אין יסבר רבי שמעון דרבי לעזר, מה פועמא? "בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא", את שהוא חייב על ביאת המקדש חייב על אכילת קדש, ואת שאינו חייב על ביאת המקדש אינו חייב על אכילת קדש.

הלכה ה' מתני' – מה בין פסח מצרים לפסח דורות? פסח מצרים מקחו מבגשור וטעון הויה ואגדות אוזב על משקוף ועל שתי המזוזות

ונאכל בהפזון וליטה אהד, ופסח דורות נוהג כל שבגעה.

גמרא – אית תניי דוקים ותבלולים – פוסלין בו. אית תניי תני, אין דוקים ותבלולים פוסלין בו. מאן דאמר דוקים ותבלולים פוסלין בו ניהא, דכתיב "שה תמים", מאן דאמר אין דוקים ותבלולים פוסלין בו, מה קמים שה תמים אפלו בקרבנות בני נח אינו. לא כן אמר רבי יסא פשט רבי לעזר לחבריה: "מכל החי מכל בשר" – שיהו שלמין באיברייהו. תמן יש מהן למזבח גרם הקא אין מהם למזבח.

רבי חונה בשם רבי ירמיה: מכיין שפתיב בה פפרה בקדשים כמי שיש מהם למזבח.

ותני כן, שלשה מזבחות היו לאבותינו במצרים משקוף ושתי מזוזות. אית תניי תני ארבעה סף ומשקוף ושתי מזוזות. אית תניי תני, סף כלי. אית תניי תני, סף אקפה. מאן דאמר סף כלי – ואת

הפסות והמומרות והמוזרות" (מלכים-א ז, ג), מאן דאמר סף אסקפה "בתתם ספם את ספי" (יהזקאל מו, ח),

מאן דאמר פלי ניהא, דכתיב "מן הדם אשר בסף". מאן דאמר סף אסקפה, מה מקים סף פלי? מביא סף פלי ונותן על האסקפה וטובל ומוזה.

תני, בן בג בג אומר: "שעה תמים", איז גזה תמימה. והתני "מן הצאן" – להוציא את החלקים שבהן. אמר רבי אבון: להוציא מה שחלקה לך התורה. רובע ונרבע ומקצה ונעבד.

אמר רבי יוסה: אף רבי יוסי הגלילי דכותהון. דתני רבי יוסי הגלילי אומר: אומר אני שלא היה פסח מצרים אלא יום אחד בלבד, שנאמר "לא יאכל חמין; היום":

[דף ס"ז ע"א]

הלכה ו' מתני' – אמר רבי יהושע, שמעתי שתמורת הפסח קרבה, ותמורת הפסח אינה קרבה, ואין לי לפרש.

אמר רבי עקיבא, אני אפרש. הפסח שנמצא קדם שחיטת הפסח, ירעה עד שישתאב, וימכר, ויזקח בדמיו שלמים, וכן תמורתו. אחר שחיטת הפסח, קרב שלמים, וכן תמורתו:

גמרא – רבי יודן בעי, אף בתמורת אשם בן. תמורת אשם קרבה ותמורת אשם אינה קרבה. אומר רבי יוסה: פסח שהקריבה בשחרית – אינה פסח. עולה שהקריבה בשחרית – עולה היא.

המיר בו בשלשה עשר? רבי ועירה אומר: תמורתו קרבה שלמים. רבי שמואל בר רב יצחק אומר: אין תמורתו קרבה שלמים. רבי שמואל בר רב יצחק אומר: אין תמורתו קרבה שלמים. חיליה דרב שמואל בר רב יצחק מן הדא: לאחר הפסח ביא שלמים וכן תמורתו. אין תמורתו המיר בו בשלשה עשר ותמורתו קרבה שלמים. ויתביניה לא מוטב ללמוד תמורת פסח מפסח, ולא ללמוד תמורת שלמים מפסח.

רבי הילא בשם שמואל: מתו בעלים בשלשה עשר גופו קרב שלמים.

תמן תנינן: ולד הפאות, ותמורת הפאות, והפאות שמתו בעלים, ושעברה שנתה, ושאיכה ונמצאת בעלת מום.

וילד הפאות. דאיתפלגון, צבור שהפריש נקבה, וכן נשיא שהפריש שעירה. רבי ירמיה אומר: לא קדשה, וקדה קרב. רבי יוסה אומר: קדשה וקדה מת.

[דף ס"ו ע"ב]

היליה דרבי יוסי מן הדא, אין את יכול לומר וילד הפאות בצבור שאין הצבור מביאין נקבה. לא אומר אלא אין את יכול, הא אם הקדישה – קדשה. אומר רבי יוסי בי רבי בון: יאות אומר רבי ירמיה, ולא דרבי שמעון היא? דרבי שמעון אומר: נקבה לעולה לא קדשה אלא הקדש דמים.

ותמורת הפאות – דאיתפלגון, המיר בו בשלשה עשר, רבי זעירא אומר: תמורתו קרבה שלמים. רבי שמואל בר רב יצחק אומר: אין תמורתו קרבה שלמים.

ותפאות שמתו בעלים ימות – כיי דמר רבי הילא בשם שמואל: מתו בעליו בשלשה עשר – גופו קרב שלמים. ולמה לא אומר בארבעה עשר? כל עמא מודי כל שנראה לקרב בפסח – אין גופו קרב שלמים.

ושעברה שנתה – כיי דאמר רב חסדא: בשעברה שנתה בין ראשון לשני. רבי הילא בשם רבי יוחנן: בשעבר זמן פירתו ושאבדה ונמצאת ברי – מותר. רבי יסא בשם רבי יוחנן: אין לה פסח גופו קרב שלמים אלא שאבד ונמצא מאחר שפפרו הבעלים.

ובעלת מום – רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: לא מסתברא ההן בעל מום דתנינן תכא פאבוד הוא. אומר ליה: אנא סבר בן,

הפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו לא חספיק להקריב את השני עד שנמצא הראשון והרי שניהו עומדין. אית תניי תני, מצוה להקריב את הראשון, אית תניי תני, מצוה להקריב את השני. ותני שמואל בן, בורר את הניפה שבהן והשני ירעה עד שישתאב וימפר ויביא בדמיו שלמים בששה עשר. רבי יעזר אומר הוא עצמו קרב שלמים בששה עשר,

אתיא דרב רבי לעזר, ושמואל תניתא בשיטתיה, דתני, רבי אומר: אין הפאות אלא שנמצאת מאחר שפפרו בה בעלים, אין המעות הולכות לים המלח, אלא שנמצאו מאחר שפפרו הבעלים.

הלכה ז' מתני' – המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים, ירעה עד שישתאב, וימפר, ויפלו דמיו לנדבה. המפריש פסחו ומת, לא יביאנו בנו אחריו

[דף ס"ז ע"א]

לשם פסח, אלא לשם שלמים.

גמרא – מתניתא לאחר פפרה וברבי שמעון, דתני, קדם לפסח – תהא רועה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח. לאחר הפסח – תבוא שלמים. רבי שמעון אומר: קדם לפסח – תמכר שלא במום, לאחר הפסח – תבוא שלמים.

לא כן סברינן מימר, כל שנראה לקרב בפסח – אין גופו קרב שלמים. פתר לה בשתפריש מעות. **הלכה ח' מתני'** – הפסח שנתערב בנבחים, פלן ירעו עד שיתאבבו וימכרו, ויביא בדמיו היפה שבהן ממין זה, ובדמיו היפה שבהן ממין זה, ויפסיד המותר מביתו. נתערב בכבורות, רבי שמעון אומר, אם חבורת פתנים, יאכלו.

גמרא – תני, אין לוקחין שביעית בכסף מעשר. רבי יוסה אומר: במחלקת. אומר רבי יונה: דברי הכל היא, אוכלי תרומה וריוזין הן.

התיב רבי חנניא קומי רבי מנא: והתנינן נתערב בכבורות, רבי שמעון אומר: אם חבורת פתנים יאכלו, ותני עלה: יאכלו כחמור שבהן.

אמר ליה: אוכלי פסחים בשעתן וריוזין הן באוכלי תרומה,

תדע לה, דתנינן: אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצלו. ותנינן 'משלשלין את הפסח לתנור עם השכה'.

[דף ס"ז ע"ב]

הלכה ט' מתני' – חבורה שאבד פסחה, ואמרה לאחד: 'צא ובקש ושחוט עלינו, והלך ומצא ושחט, והם לקחו ושחטו, אם שלו נשחט ראשון – הוא אוכל משלו, והם אוכלים עמו משלו, ואם שלחן נשחט ראשון – הם אוכלין משלחן, והוא אוכל משלו. ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון, או ששחטו שניהן כאחד – הוא אוכל משלו, והם אינם אוכלים עמו, ושלחן יצא לבית השרפה, ופטורין מלעשות פסח שני.

אמר להן: אם אחרתי, צאו ושתמו עלי'. הלך ומצא ושתמו, והן לקחו ושתמו. אם שלחן נשתט ראשון – הן אוכלין משלחן, והוא אוכל עמהן. ואם שלחן נשתט ראשון – הוא אוכל משלחן, והן אוכלין משלחן. ואם אינו ידוע איזה מהם נשתט ראשון, או ששתמו שניהם כאחד – הן אוכלין משלחן, והוא אינו אוכל עמהן, ושלחן יצא לבית השרפה, ופטור מקעשות פסח שני.

אמר להן ואמרו לו – אוכלין כלם מן הראשון. ואם אין ידוע איזה מהן נשתט ראשון – שניהן יוצאין לבית השרפה. לא אמר להן ולא אמרו לו – אינן אחרתין זה בזה;

שתי חבורות שנתערבו פסחיהן, אלו מושכין להם אחד ואלו מושכין להן אחד, אחד מאלו בא לו אצל אלו, ואחד מאלו בא לו אצל אלו, וכך הם אומרים: 'אם שלחנו הוא הפסח הזה, ידך משובות משלחן ונמנית על שלנו, ואם שלחן הוא הפסח הזה, ידינו משובות משלחנו ונמנינו על שלך'.

וכן חמש חבורות של חמשה חמשה, ושל עשרה עשרה, מושכין להן אחד מכל חבורה וחבורה, וכן הם אומרים.

גמרא – אמר רבי יוחנן: דרבי נתן היא, דרבי נתן אמר: יוצאין בנריקה בלא אכילה.

תני בר קפרא: יפה שתיקה להכמים קל ודחור לפושטים, וכן שלמה אומר (משלי יז, כח): 'גם אויל מתירש חכם יחשב'. ואין צורך לומר חכם מתירש.

[דף ס"ח ע"א]

הלכה י' מתני' – שנים שנתערבו פסחיהם, זה מושף לו אחד, וזה מושף לו אחד, זה ממנה עמו אחד מן השוק, וזה ממנה עמו אחד מן השוק, זה בא אצל זה, וזה בא אצל זה, וכך הם אומרים, אם שלי הוא פסח זה, ידך משובות משלחן ונמנית על שלי. ואם שלחן הוא פסח זה, ידי משובות משלי ונמנית על שלך;

גמרא – אמר רבי יוחנן: דרבי יודה היא, דתנינן תמן, אין שוחטין את הפסח על תיחוד; דברי רבי יהודה. ורבי יוסי מתיר.

הא של ארבעה עשר לא; לא כן אמר רבי יוחנן; דרבי יודה היא. אמר רבי יוסי: כל גרמא אקרה דהיא דרבי יודה, דתנינן תמן; אין שוחטין פסח לתיחוד; דברי רבי יודה. ורבי יוסי מתיר.

הדרן עלך מי שהיה טמא

פרק עשירי

הלכה א' מתני' – ערב פסחים סמוך למנחה – לא יאכל אדם עד שתחשך. ואפלו גני שבישראל לא יאכל עד שיערב. ולא יפתחו לו מארבעה כוסות של יין, ואפלו מן התמחוי.

גמרא – מתניתא דרבי יודה, דתני, ערב שבת מן המנחה ולמעלה לא ימעם אדם כלום עד שתחשך, כדי שיעבדו לשבת בתאוה; דברי רבי יודה. רבי יוסה אומר: אוכל והולך

[דף ס"ח ע"ב]

עד שעה שהוא משלים. מפסיקין לשבת; דברי רבי יודה. רבי יוסה אומר: אין מפסיקין.

מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יוסי בן הלפתא שהיו מסבין בערב שבת בעבו, וקדשה עליהן השבת, אמר לו רבי שמעון בן גמליאל לרבי יוסי בן הלפתא: רצונך שנפסק לשבת? אמר לו: כל יום היית מחבב דברי לפני רבי יהודה, ועכשו את מחבב דברי רבי יהודה בפני? "הגם לכבוש את המלכה עמי בבית!" אמר לו: אם בן לא נפסק, שלא תקבע הלכה בישראל ברי יהודה. לא וזו משם עד שנקבעו הלכה ברי יוסי.

רבי יהודה בשם שמואל: זו דברי רבי יהודה ורבי יוסה, אבל דברי רבמיס פורש מפה ומקדש. מהו לוכל מיני פיסנים? מהו לוכל מיני תרנימא? רבי יודן נשייא סהה וצחה, שאל לרבי מנא: בגין דאנא צהי מהו נישתי? אמר ליה: תני רבי היה, אסור לאדם למעם כלום עד שתחשך.

אמר רבי לוי: האוכל מצה בערב הפסח כבא על ארוסתו בבית חמיו, והבא על ארוסתו בבית חמיו – לוקה. תני, רבי יודה בן בתירה אומר: בין חמין בין מצה אסור. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: רבי לא היה אוכל, לא חמין ולא מצה, לא מצה – מן הדא דרבי לוי, ולא חמין – מן הדא דרבי יודה בן בתירה, ורבי תלמידו דרבי יודה בן בתירה הוה? לא תלמידיה דרבי יעקב בן קדשיי הוה? אלא בגין דהוה בכור. אמר רב מנא: רב יונה אבא הוה בכור והוה אכיל. אמר רב תנחומא: לא מן הדא אלא מן הדא, רבי איסתנים הוה, פד אכיל ביממא לא הוה אכיל ברמשא, ולקד לא הוה אכיל הכא ביממא. כדי שיעבדו למצה בתאוה.

אמר רב לוי: ולפי שדרדך עבדים להיות אוכלין מעמוד, וכאן להיות אוכלין מסבין, להודיע שיצאו מעבדות לחרות. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: אותו פוית שאדם יוצא בו בפסח – צריף לאוכלו מוסב.

רבי יוסי בעא קומי רבי סימון: אפלו עבד לפני רבו אפלו אשה לפני בעלה? אמר ליה: פרבי! עד כאן שמעתי.

אמר רבי הנה בר אדא: לפי שאין ערב לאדם לזבל מן הקפה וכאן אפלו מן התמחוי.

תני, צריף הוא אדם לשמח את אשתו ואת בניו ברגל. במה משמח? ביין. רבי יודה אומר: נשים בראוי להן וקטנים בראוי להם. נשים בראוי להן – בגזן מסנין וצוצלין. וקטנים בראוי להן – בגזן אגוזין ולוזין. אמרין, הנה רבי טרפזן עביד בן.

מנין לארבעה בוסות? רבי יוחנן בשם רבי בננה: כנגד ארבע גאולות: "לכן אמר לכני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם" וגו', "ולקחתי אתכם לי לעם" וגומר; "והוצאתי", "והצלתני", "וגאלתני", "ולקחתי".

רבי יהושע בן לוי אמר: כנגד ארבעה בוסות של פרעה – "וכוס פרעה בידי, ואקח את הענבים ואשחט אתם אל כוס פרעה, ואתן את הכוס על כף פרעה, ונתת כוס פרעה בידו" וגו'. רבי לוי אמר:

כנגד ארבעה מלכות. ורבנן אמרי כנגד ארבע בוסות של פרענות שהקדוש ברוך הוא עתיד

להשקות את אמות העולם – "כי כה אמר ה' אלהי ישראל אלי קח את כוס היין ההמה" וגו'; "כוס

זהב בכל ביד ה'"; "כי כוס ביד ה'"; "ימטר על רשעים פהים אש ונפרית ורוח זלעפות מנת בוסם".

מהו "מנת בוסם"? רבי אבין אמר:

[דף ס"ט ע"א]

דיפלי פוטירין, כדיפלי פוטירין אחר המרחין, וכנגדן עתיד תקדוש ברוך הוא להשקות את ישראל ארבעה בוסות של נהמות: "ה' מנת חלקי וכוסי דשנת בשמן ראשי כוסי ריחה", והדין: "כוס ישועות אשא" תרין.

תמן תנינן, 'המוציא יין בדי מונית הכוס'. רבי זעירא שאל לרבי יושיה: במה הוא שעורן של בוסות?

אמר ליה: נלמד מתום מן המפורש, דתני רבי הוה: ארבע בוסות שאמרו, ישנן רביעית יין באימלקי.

תמן תנינן: מפנין אפילו ארבע והמוש קפות. רבי זעירא שאל לרבי ישיה: כמה היא שעוורה של קפה? אומר ליה: נלמד סתום מן המפרש, דתנינן תמן 'בש'לש קפות של שלש סאין - תורמין את הלשכה'.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן: דרבי יודה היא, דתני מים כדי גמיה. רבי יודה אומר: כדי מוינת המוזג. מוזג בכמה? נישמענה מן הדא: מים - כדי גמיה. רבי יודה אומר: כדי מוינת הכוס. וין - כדי גמיה. רבי יודה אומר: כדי מוינת הכוס.

כמה הוא שעורן של פוסות? רבי מנא אומר: טירטרטין ורביע.

מהו לשותתן בכרד אהד? מן מה דאמר רבי יוחנן: הלל אם שמען בבית הנגסת - יצא. הדא אמרה אפלו שתין בכרד אהד יצא.

מהו לשותתן מפוסקין? כלום אמרו שישתתה, לא שישתפר! אם שותתה הוא מפוסקין - אינו משתפר. מהו לצאת פנין של שביעית? תני רב הושעיה: יוצאין פנין של שביעית.

מהו לצאת בקנדיטון? מן מה דתני בר קפרא קנדיטון פנין, הדא אמרה יוצאין בקנדיטון.

מהו לצאת בקן מוזגין? מן מה דתני רבי חייה: ארבע פוסות שאמרו יוצאין בקן בין חוין בין מוזגין, והוא שיהא בקן טעם ומראה וין. אמר רבי ירמיה: מאנה לצאת פנין אדום, שאמרו: "אל תרא וין פי יתאדם".

תני מבשל כדי תכל. מהו לצאת פנין מבשל? רבי יונה אומר: יוצאין פנין מבשל. רבי יונה פדעתייה, דרבי יונה שתי ארבעתי בסוי דלילי פסקה, והוק רישיה עד עצרתה. רבי יודה בי רבי אלעי שתי ארבעתי בסוי דלילי פסקה, והוק רישיה עד תנא.

חמתיה תדא מטרונה אפוי נהירין, אמרה ליה: סבא סבא! תדא מן תלת מילין אית בה, או שתיי חמר את, או מלוח ברבית את, או מגדל חזירים את. אומר לה: תפח רוחה דהיא איתתא, תדא מן אילין תלת מיליא לית בי אלא אולפני שכיח לי, דכתיב: "הכמת אדם תאיר פניו".

רבי אבהו אתא לטיבריא, המוניה תלמידוי דרבי יוחנן אפוי נהירין, אמרון קומי רבי יוחנן, אשכח רבי אבהו סימא. אמר לון: למה? אמר לון אפוי נהירין. אומר לון: דילמא אורייתא הדתא שמע. סליק לגביה, אמר ליה: מה אורייתא הדתא שמעת? אמר ליה: תוספתא עתיקתא. וקרא עלוי "הכמת אדם תאיר פניו".

אמר רבי חנינה: לזנא דאורייתא תומנתא עתיקתא דמווריסקא דצפורין. אמר רבי יונה: חכים אנא לה, דבית רבי ינאי מכילין בה דבש. תני חצי שמינית מיברנית ישנה. אמר רבי יוחנן: הדין דידן תוות. ולקמה לא אמר עתיקתא? בגין דהות ביומיה. ואית דאמרו:

[דף ס"ט ע"ב]

דהות זעירא ורבת, וזעירת, ולא זערת כמה דהות. כמה הוא שעורו של כוס? רבי יוסה בשם רבי יודה בר פזי, רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל: אצבעים על אצבעים על כוס אצבע ומחצה ושליש אצבע. תני, ובלש פזות; דברי רבי נתן. רבנן דקיסרין רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי נתן כרבי שמעון, כמה דרבי שמעון אמר כרביעית כן רבי נתן אמר לכשיקדש יהא בו פזות.

הלכה ב' מתני' – מזוגי לז' כוס ראשון, בית שמאי אומרים: מברך על היום, ואחר כך מברך על היין. ובית הלל אומרים, מברך על היין, ואחר כך מברך על היום.

גמרא – מה טעמא דבית שמאי? שקדשת היום גרמא ליין שיבוא, וכבר נתחייב בקדשת היום עד שלא בא היין. מה טעם דבית הלל? שתיין גורם לקדשת היום שתאמר. דבר אחר, היין תדיר וקדשה אינה תדירה.

אמר רבי יוסי: מדברי שניהון יין ואבדלה היין קדם פלום. טעמא דבית שמאי, לא שקדשת היום גרמא ליין. וכאן הואיל ואבדלה גרמא ליין שיבוא היין קדם פלום. טעמא דבית הלל, אלא שתיין תדיר וקדשה אינה תדירה, וכאן הואיל ותיין תדירה ואבדלה אינה תדירה – היין קדם.

אמר רבי מנא: מדברי שניהון, יין ואבדלה – אבדלה קדם פלום. טעמא דבית שמאי, אלא שפבר נתחייב בקדשת היום עד שלא בא היין. וכאן הואיל ונתחייב באבדלה עד שלא בא היין – אבדלה קדמת פלום. טעמא דבית הלל, אלא שתיין גורם לקדשת היום שתאמר, וכאן הואיל ותיין גורם לאבדלה שתאמר – אבדלה קודמת.

אמר רבי זעירא: מדברי שניהון – מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין. היא דעמיה דרבי זעירה, דרבי זעירה אמר: מבדילין על שכר. ואזלין מן אתר לאתר למשמע קדושא. אמר רבי יוסי בי רבי בון: נהניו תפון במקום שאין יין – שליח צבור יורד לפני התבה, ואומר ברכה אחת מעין שבע, וחזתם מקדש ישראל יום השבת.

הלכה ג' מתני' – הביאו לפניו, מטבל בחזרת, עד שמוגיע לפרפרת הפת. הביאו לפניו מצה וחזרת
וחרסת ושני תבשילין, אף על פי

[דף ע' ע"א]

שאין חרסת מצוה. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: מצוה. ובמקדש היו מכיאים לפניו גופו של פסח.

גמרא – חבריא בשם רבי יוחנן: צריך לטבל בחזרת שתי פעמים. רבי ועיריה בשם רבי יוחנן: אין
צריך לטבל בחזרת שתי פעמים. רבי שמעון בן לקיש אומר: אם לא טבל פעם ראשונה – צריך לטבל
פעם שנייה.

מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש, שבכל הלילות אנו מטבילים פעם אחת והלילה הזה שתי
פעמים. סבר רבי שמעון בן לקיש על הדא דבר קפרא, מתניתא פליגא על בר קפרא, שבכל הלילות
אנו מטבילין אותו עם הפת, וכאן אנו מטבילין אותו בפני עצמו.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן, יוצאין במצוה, בין שבין בין שלא פיו, והכא מכיון שהסב – תוקח בון.

מתיב רבי ירמיה קומי רבי ועיריה, מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש: הביאו לפניו מצה וחזרת
וחרסת, אף על פי שאין חרסת מצוה – חזרת מצוה. אמר ליה: שכן רב מטבל בתירדן.

תגרי ירושלם היו אומרים: 'בואו וטלו לכם תבלי מצוה'. בני ביתיה דאיסי בשם איסי: ולמה נקרא
שמה רובה? שהיא רבה עמו. רבי יהושע בן לוי אומר: צריכא שתהא גבה. מלתיה אמר, זכר לפיטו.
אית תניי תני, צריכא שתהא רבה, מלתיה אמר זכר לדם. תני, ובגבילין צריכין שני תבשילין, אחד
זכר לפסח ואחד זכר להגיגה.

הלכה ד' מתני' – מזוגו לו כוס שני, וכאן הפן שואל אביו. ואם אין דעת בבן – אביו מלמדו, מה
גשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלין חמין ומצוה, הלילה הזה בלו מצוה. שבכל
הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה מרור. שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי, שלוק, ומבשיל,
הלילה הזה בלו צלי. שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים. ולפי דעתו של
בן, אביו מלמדו.

מתהיל בגנות ומסכים בשבת, ודורש מארמי אובד אבי, עד שיגמור כל הפרשה כלה; רבן גמליאל היה
אומר, כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח, מצה, ומרור. פסח,

על שום שפסח המקום על פתי אבותינו במצרים. מצדה, על שום שנגאלו אבותינו ממצרים. מרור,
על שום שמררו המצרים את הוי אבותינו במצרים.

בכל דור ודור תיב אדם לראות את

[דף ע' ע"ב]

עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, שנאמר (שמות יג, ח): 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה
עשה ה' לי בצאתי ממצרים'. לפיכך אנחנו תיבין להודות, להלל, לשבת, לפאר, לרומם, לתהדר, לברך,
לעלה, ולקלם, למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו, הוציאנו מעבדות לחרות, מגזון
לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה. ונאמר לפניו, הללויה.

גמרא – תני רבי הוה, כנגד ארבעה בניס דברה תורה: בן חכם, בן רשע, בן טפש, בן שאינו יודע
לשאל. בן חכם מהו אומר? 'מה העדות והתקנים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אותנו?' אף אתה
אומר לו: 'בהנך יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים'.

בן רשע מהו אומר? מה העבודה הזאת לכם? מה המורה הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה?
מכין שהוציא את עצמו מן הכלל, אף אתה אמור לו: 'בעבור זה עשה ה' לי' – לי עשה, לאותו האיש
לא עשה. אלו היה אותו האיש במצרים – לא היה ראוי להגאל משם לעולם.

טפש מה אומר? מה זאת? אף את למדו הלכות הפסח, שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שלא יהא
עומד מחבורה זו ונגנם לחבורה אחרת. בן שאינו יודע לשאל, את פתח לו תהלה! אמר רבי יוסה
מתניתא אמרה בן: אם אין דעת בבן – אביו מלמדו.

הלכה ה' מתני' – עד איכן הוא אומר? בית שמאי אומרים: עד 'אם הבנים שמחה'. ובית הלל
אומרים: עד 'חלמיש למעינו מים'.

וחתם בגאולה. רבי טרפון אומר: אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה חותם. רבי עקיבא
אומר: בן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולקנלים אחרים הפאים לקראתנו לשלום, שמחים
בכנין עירך וששים בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו', עד ברוך אתה ה', גאל ישראל.

גמרא – רב אמר: מתחלה צריך להתחיל 'בעבר הנזהר ישבו אבותיכם' וגו'. 'ואקח את אביכם את
אברהם מעבר הנזהר וגו', וארבה'. אמר רבי אחא: 'וארץ' בתיב, כמה ריבים עשיתי עמו עד שלא

נתתי לו את יצחק. דבר אחר, נעשיתי לו אורב, אין את הטא – מיתן ליה, ואין זכה מיתן ליה. אמרו לָהֶן בית שמאי: וכי יצאו ישראל ממצרים שהוא מזכיר יציאת מצרים? אמרו לָהֶן בית הלל: אלו ממתין עד קרות הנגב אָדִין לא הגיעו לחצי גֵּאלָה, היאך מזכירין גֵּאלָה ואָדִין לא נגָּאלוּ? ותלא לא יצאו אלא בחצי היום, שנאמר: "ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל" וגו'. אלא מכיון שהתחיל במצוה אומר לו – מרק.

התיב רבי אבונא בר סחורא: לא כָּבֵר הזכיר על הכוס.

תניא, אין אומרים זמן אלא בשלש רגלים בלבד. אמר רבי מנא: מתניתא אמרה פן: "בְּחַג המצות ובְּחַג השבועות ובְּחַג הסוכות".

תני, כל שכתב

[דף ע"א ע"א]

מקרא קדש – צריך להזכיר בו זמן. אמר רבי תנחומא: ויאות, מי שראה תאנה בכורה, שמו אינו צריך להזכיר זמן?

הרי ראש השנה ויום הכפורים, ביהודה נהגו פרי עקיבה ובגליל נהגו פרי יוחנן בן נורי. עבר ועשה ביהודה בגליל ובגליל ביהודה – יצא.

הרי פורים, אלו קוראים בארבעה עשר ואלו קוראין בחמישה עשר! שניא היא, דכתיב: "משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר".

הלכה ו' מתני' – מזוגו לו כוס שלישי, מכרה על מזוגו. רביעי, גזר עליו את החלל, ואומר עליו ברפת השיר.

בין הפוסות הללו, אם רוצה לשתות, ישתה. בין שלישי לרביעי, לא ישתה; אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

גמרא – כתיב: "בפרע פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב עִם פְּרַכּוֹ ה' – הַתְּנַדְּבוּ רֵאשֵׁי עַם, כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָכֶם נִפְסִים תְּהוּ אֲמָרִין שִׁירָה, הַתִּיבּוֹן הָרִי גֵּאלַת מִצְרַיִם! שְׁנָיָא הִיא תַּחֲלַת גֵּאלְתָּן. הָרִי מְרַדְכִי וְאַסְתֵּר – שְׁנָיָא הִיא, שְׁהוּ בְּחִיץ לְאַרְיָן. וְאִית דְּבַעֵי מִימְרָה, מְרַדְכִי וְאַסְתֵּר מְשׁוֹנְאֵיהֶם נְגָּאלוּ, לֹא נְגָּאלוּ מִן הַמַּלְכוּת.

למה? בשביל שלא ישתפר? כבר משופר הוא! מה בין זין שבתוד המזון מה בין זין של אחר המזון?
זין של אחר המזון משפר, שבתוד המזון אינו משפר.

מאי אפיקומן? רבי סימון בשם רבי איננינו בר רבי סיסיי: מיני זמר. רבי יהודה אומר: מיני מתיקה.
שמואל אומר: בגזן ערדילי וגוליא דהנניא בר שילת.

הלכה ז' מתני' – וישנו מקצתו, יאכלו. פלן, לא יאכלו. רבי יוסי אומר, נתנמנמו, יאכלו. נרדמו, לא
יאכלו;

הפסח אחר חצות,

[דף ע"א ע"ב]

מטמא את הידים. הפגול והנותר, מטמאין את הידים.

ברך ברפת הפסח פטר את של זבת. ברך את של זבת, לא פטר את של פסה, דברי רבי ישמעאל.
רבי עקיבא אומר, לא זו פוטרת זו, ולא זו פוטרת זו.

גמרא – למה, מפני הסיע דעת או משום שעבר עליו חצות? הניע עצמו שיש שם חבורה אחרת, הרי
לא עבר חצות. הוי לית טעמא דא אלא מפני הסיע דעת.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: הפגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים כדי עונשן בכזית.

מהו שיפסל את התרומה? קל וחומר, אם מטמאין את הידים לפסל את התרומה הן עצמן לא כל שכן?

ההן יוצא, מה את עבד ליה, מטמא את הידים או אינו מטמא את הידים? והנותר אינן פוסלין את
התרומה וההן יוצא לא גזרו עליו פלום, דל בן, יטמא צד החיצון וצד הפנימי.

אמר רבי אבין: מאן אית ליה דבר טמא מהמת מנע עצמו לא רבי מאיר?

ולא כן אמר רבי יוחנן: כל הדברים טהורים ברבן, פיון שהיתוד רבן לא כפרוש הוא, ויעשה פמויע
בו ויהא פסול. אמר רבי הנניא: במחתך כל שהוא כל שהוא ומשליה. אית לה מימר שעבר חצות,
לא מפני הסיע דעת, הוי לית טעמא אלא מפני הסיע דעת.

אמר רבי זעירא: דלא! ברך ברפת הפסח לא פטר של זבת ושל זבת פטר של פסה, שתפסח בכלל
הזבת. אמר רבי מנא: הפסח עקר והזבת מפלה.

הַדְרֵן עַל־ךָ עֵרֵב פְּסָחִים וּמוֹלָא מִסְכַּתָּא דְפִסְחִים

הַדְרֵן עַל־ךָ מִסְכַּת פְּסָחִים, וְהַדְרֵן עָלוּ. דְּעִתּוֹ עַל־ךָ מִסְכַּת פְּסָחִים, וְדַעְתָּךְ עָלוּ. לֹא תִגְנְשִׁי מִנֶּה מִסְכַּת פְּסָחִים, וְלֹא תִתְנַשִּׁי מִנֶּה, לֹא בְעֵלְמָא הַדְרֵן וְלֹא בְעֵלְמָא דְאַתִּי. (ג' פְּעֻמִּים)

יְהִי רִצּוֹן מַלְפָּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שְׁתֵּהא תוֹרַתְךָ אֲמוּנַתְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְתֵהא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא.
הַיְיָא בַר פְּפָא, רְמִי בַר פְּפָא, נַחְמוֹן בַר פְּפָא, אַחַאי בַר פְּפָא, אַבָּא מְרִי בַר פְּפָא, רַפְרִים בַר פְּפָא, רַבִּי שִׁ בַר פְּפָא, סוּרְהַב בַר פְּפָא, אֲדָא בַר פְּפָא, דְרִי בַר פְּפָא.

הַעֲרֵב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרַתְךָ בְּמִינוּ וּבְמִפְּיֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִוְהֵי פְלַט אֲנַחְנוּ וְצִאצְאִינוּ וְצִאצְאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל פְּלַט יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְרֵי תוֹרַתְךָ:

מֵאַבְרָם תְּחַפְּמֵנִי מִצוֹתְךָ, מִי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לְבִי תָמִיד בְּחֻסְךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁפַח פְּקוּדֶיךָ, מִי בָּם חִיּוּתֵנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לְמַדְנֵי חֻסְךָ: אָמוֹן אָמוֹן אָמוֹן סְלָה וְעַד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁשְׁמַתָּה הִלְכְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְבָּר, וְלֹא שְׁמַתָּה הִלְכְנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרִנוֹת. שְׂאֵנוּ מְשִׁימִים וְהֵם מְשִׁימִים, אָנוּ מְשִׁימִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשִׁימִים לְדַבְרֵים בְּטָלִים. אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים, אָנוּ עֹמְלִים וּמְקַבְּלִים שִׁכְרָא וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שִׁכְרָא. אָנוּ רִצִּים וְהֵם רִצִּים, אָנוּ רִצִּים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רִצִּים לְבָאָר שְׁחַת, שְׂנֹאמְרָא וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידִם לְבָאָר שְׁחַת, אֲנָשֵׁי דְמִיָּם וּמְרִמָּה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאַנִּי אֲבַטֵּחַ בָּךְ.

יְהִי רִצּוֹן מַלְפָּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי, כְּשֶׁם שְׁעִזְרַתִּי לְסִיָּים מִסְכַּת פְּסָחִים, כֵּן תִּשְׁזַרְנִי לְהַתְחִיל מִסְכַּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרֵים וּלְסִיָּמָם, לְלַמּוֹד וּלְלַמּוֹד לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְוֵם אֶת כָּל דְּבָרֵי תְלִמּוּד תוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה, וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים וְתְלִמְיָדֵי חֻכְמִים, וְעִמּוּד לִי וְלוֹרְעֵי, שְׁלֵא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי וְרַעִי וְרַעִי עַד עוֹלָם, וְתִתְקַוֵּם בִּי, בְּהַתְחַלְקָךָ תִּנְחָה אֶתְךָ, בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְתִקְרִיצוּתָּהּ הִיא תְּשִׁיחֶךָ: מִי בִי יְרֵבוּ יְמִיךָ, וְיִוְסִיפוּ לָךְ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יָמִים בְּיָמֵינוּ, בְּשִׁמְאֻלָּה עֲשֵׂךְ וּכְבוֹדֵךָ, יְיָ עַד לְעוֹמוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

מִסְכַּת יְדִים פָּרָק ראשון

א. מי רביעית - נותנין לאחד אבל לא לשנים. מחצי לוג - לשלשה אבל לא לארבעה. ומלוג - לחמשה אבל לא לעשרה ולא למאה. מוסיפים על הראשונים ואין מוסיפים על השניים; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: מי רביעית נותנין לאחד אף לשנים. ומחצי לוג - לשלשה אף לארבעה. מלוג - לחמשה, אף לעשרה ואף למאה. מוסיפין על השנים ואין מוסיפין על הראשונים. כיצד? נטל את הראשונים ושפסף וחזר ונטל את השניים, ואין בהן כדי שיגיע לפרק - הרי זה מוסף עליהן. אחד הנוטל בידו אחת, ואחד הנוטל בשתי ידיו, ואחד ידו של גדול, ואחד ידו של קטן - צריך לטול מי רביעית. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שתי ידיו של שנים - נדון כשני אנשים. כיצד? שנים שנטלו לשתי ידיהן מן רביעית, לא יחזר הראשון ויטל ידיו משירי רביעית:

ב. הנוטל ידיו משטיפה אחת - צריך לטול מרביעית; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: לשתי ידיו צריך לטול מרביעית. מידו אחת, אפלו נוטל משירי רביעית - כשר. וצריך לשפסף את ידיו שפשפה בחברתה - טמאה. בראש או בכתל - טהורה. חזר ונגע בהן - טמאה. כל החוצצין בגוף, חוצצין בידיים, ובקידוש ידים ורגלים במקדש. הנוטל ידיו, צריך לטול מי רביעית. וקידוש ידים ורגלים במקדש, אין לה שעור:

ג. מגופה שהתקינה לכלי, נוטלין ממנו לידיים. החמת והכפישה, אף על פי שפוחותין - נוטלין מהן לידיים. השק והקפה, אף שמקבלין - אין נוטלין בהן את הידיים. השדה והתבה והמגדל, בזמן שאין עשויין לאהלין - נוטלין מהם לידיים. ובזמן שהן עשויים לאהלים - אין נוטלין מהן לידיים:

ד. אין הכהנים מקדשין במקדש אלא בכלי, ואין משקין את הסוטות אלא בכלי, ואין מטהרין את המצרעים אלא בכלי. שולי כלי

עץ כלי עצם כלי זכוכית - אין נוטלין מהן לידיים. קרקסן, שפן, ועשאן כלים - נוטלין מהם לידיים אם יש להם קבלת רביעית. שכרי כלי חרס שיש בהן כדי קבלת רביעית - נוטלין מהן לידיים:

ה. החוקק באמת המים ועשה בה בית קבלה, אף על פי שתלשוה מים וחברוה - אין ממלאין בה, ואין מקדשין בה, ואין מזין הימנה, ואינה צריכה צמיד פתיל, ואינה פוסלת את המקוה. חשב עליה אחר תלשיתה או שתלשוה וחברוה - ממלאין בה ומקדשין בה, ומזין מים הימנה, וצריכה צמיד פתיל, ופוסלת את המקוה:

ו. המים שנפסלו משתית הבהמה, רבי שמעון בן אלעזר אומר: בקרקע מטבילים ואין נוטלין מהן את הידיים. המים שהנחתום מטביל בהן גלוסקאות, אף על פי שלא נשתנו מראיהן - פסולים. וכשהוא נוטל ונותנו על גבי כפרו, אם נשתנו מראיהן - פסולים, ואם לאו - כשרים. מים שלפני הנפח, אף על פי שלא נשתנו מראיהן - אין נוטלין מהן לידיים, מפני שבידוע שנעשתה מהן מלאכה. מים שלפני הספר, אם נשתנו מראיהן - פסולים, ואם לאו - כשרין.

ז. הכל כשרים לתן לידיים, אפלו טמא מת, אפלו בועל נדה. כל שאינו מטמא את המים במשא - כשר לתן לידיים. הנותן לידיים, הנוטל הייה מתכפון, והנותן אין מתכפון. הנותן מתכפון, והנוטל אין מתכפון - ידיו טהורות. ורבי יוסי אומר: ידיו טמאות:

ח. הפקיעו את המוליר ונטל הימנו לידיים, או שנטל מן הסילון שיש בו כדי קבלת רביעית - ידיו טהורות. ומודה רבי יוסי: שאם הניח חבית בין ברקיו או בין אציליו ונטל - שדיי טהורות:

ט. היו לפניו שתי כוסות, באחת נעשתה בו מלאכה, ובאחת לא נעשתה בו מלאכה. נטל מאחד מהן לשתי ידיו, ועשה טהרות - טהורות. רבי יוסי אומר: תלויות. מן השני

ה' לִירְאִיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם", וְאוֹמֵר (עֲמוֹס ג, ז): "כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גְּלוּהוּ סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים". צֵא אָמַר לְהֵן: אֵל תַּחֲוֹשׁוּ לְמִנְיַנְכֶם, כִּן מְקַבְּלֵי מַרְבָּן יוֹחֲנָן בֶּן זְכַאי, שֶׁקָּבַל מִן הַזּוֹגוֹת, וְהַזּוֹגוֹת מִן הַנְּבִיאִים, וְהַנְּבִיאִים מִמֶּשֶׁה, הֵלְכָה לְמֶשֶׁה מִסִּינַי, שֶׁעֲמוֹן וּמוֹאֵב מַעֲשָׂרִין מַעֲשָׂר עָנִי בִשְׂבִיעִית.

ח. בּוּ בְיוֹם עֲמַד יְהוּדָה גָּר עֲמוּנֵי לְפָנֵיהֶם בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, אָמַר לְהֵן: מַה אָנִי לְבוֹא בְּקֶהֱלָה? אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: אֲסוּר אַתָּה! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְכִי עֲמוּנֵי וּמוֹאֲבֵי בְּמִקְוֵי הֵן? כִּבְרַ עֲלֵה סִנְחַרִּיב וְעַרְבֵב אֶת כָּל הָאֲמוֹת, שְׁנֹאֲמַר (יְשַׁעְיָה י, יג): "וְאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים וְעִתִּירוֹתֵיהֶם שׁוֹשְׁתִי". אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: וְהֵלֵא כִּבְרַ נֹאֲמַר (יְרֵמְיָה מֵט, ו): "וְאֶחָדֵי כֵן אֲשִׁיב אֶת שְׁבוֹת בְּנֵי עֲמוּן נְאוּם ה' כְּבָרָא שׁוֹנָה", וּכְבָר שָׁבוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְהֵלֵא כְּתִיב (עֲמוֹס ט, יד): "וְשָׁבְתִי אֶת שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל", וְעַדִּין לֹא שָׁבוּ, מַה הֵם לֹא שָׁבוּ - אִף הֵם לֹא שָׁבוּ. אָמַר לְהֵן יְהוּדָה גָּר עֲמוּנֵי: מַה אַעֲשֶׂה אָנִי? אָמְרוּ לוֹ: כִּבְרַ שְׁמַעְתָּ מִפִּי זָקֵן - הֲרִי אַתָּה מֵתֵר לְבוֹא בְּקֶהֱלָה. אָמַר לוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: אִף מְצָרֵי כְּפוּצָא בְהֵם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: לְמַצְרִים נִתֵּן לָהֶם הַפְּתוּב קֶצֶבָה, שְׁנֹאֲמַר (יְחִזְקֵאל כֵּט, יג): "מִקֶּץ אַרְבַּעִים שָׁנָה אֶקְבֹּץ אֶת מְצָרִים מִן הַעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ שְׁמָה".

ט. אָמַר לְהֵן רַבִּי יוֹחֲנָן בֶּן זְכַאי: כְּתָבִי הַקֶּדֶשׁ - חֲבַתֶּם מִטְּמֵאָתְךָ, שְׁלֵא יַעֲשֶׂה אוֹתְךָ שְׁטִיחִים לְבַהֲמָה. אָמְרוּ בִּיתוּסִים: קוֹבְלִין עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁין, מַה אִם בַּת בְּנֵי הַבָּא מִכַּח בְּנֵי, שְׁבָא מִכַּח - הֲרִי יוֹרֶשְׁתָּנִי, בַּתִּי הַבָּאָה מִכַּחִי, אֵינּוּ דִין שְׁתִּירְשֵׁנִי? אָמְרוּ לְהֵן: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בְּבַת הַבֵּן שְׁכָן חוֹלְקִין עִם הָאֲחִים, תֹּאמְרוּ בְּבַת שְׁאִינָה חוֹלְקַת עִם הָאֲחִים? אוֹמְרִים טוֹבְלֵי שְׁחָרִית: קוֹבְלָנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים שְׂאֲתֶם מְזַכְרִין אֶת הַשֵּׁם בְּשְׁחָרִית בְּלֹא טְבִילָה. אוֹמְרִים פְּרוּשִׁים: קוֹבְלָנוּ עֲלֵיכֶם טוֹבְלֵי שְׁחָרִית, שְׂאֲתֶם מְזַכְרִין אֶת הַשֵּׁם מִן הַגּוֹף שֵׁישׁ בּוּ טְמָאָה.

שְׁמוּנִים וְחֲמֶשֶׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרֶשֶׁת יִוְיֵה בְּנִסְעַ הָאָרוֹן - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדִים. מְגַלָּה שְׁכַתּוֹב בָּהּ שְׁמוּנִים וְחֲמֶשֶׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרֶשֶׁת יִוְיֵה בְּנִסְעַ הָאָרוֹן - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדִים. חֲבַר בָּהּ יִרְעוֹת אַחֲרוֹת - הִיא מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדִים, וְהִשְׁאָר אֵינָה מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַגְּלִיּוֹן שֶׁבִּסְפָר אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי הַקֶּף כְּלָן - מְטַמֵּאִין אֶת הַיָּדִים. הַכּוֹתֵב הֵלֵל וְשִׁמַּע לְתִינוּק לְהַתְּלַמֵּד בּוּ, אִף עַל פִּי שְׁאִינוּ רִשְׁאֵי לְעִשׂוֹת - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדִים.

ה. הַמְּשִׁיחוֹת וְהַרְצוּעוֹת שֶׁתְּפָרֵן בִּסְפָר, אִף עַל פִּי שְׁאִינוּ רִשְׁאֵי לְקִיָּץ - מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדִים. תִּיק הַסְּפָרִים, וּמְטַפְּחוֹת, וְתַבָּה שֶׁל סֶפֶר, בְּזִמְן שֶׁהֵן טְהוּרוֹת - מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדִים. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמַעוֹת אִף עַל פִּי שֵׁישׁ בָּהֶן מְאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, וּמַעֲנִינוֹת הַרְבֵּה שְׁבַתוּרָה - אֵינֶן מְטַמֵּאוֹת אֶת הַיָּדִים. הַגְּלִיּוֹנִים וְסְפָרֵי הַמִּינִין - אֵינֶן מְטַמֵּאוֹת הַיָּדִים. סְפָרֵי בֶן סִירָא וְכָל הַסְּפָרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ מִכָּאן וְאֵילָךְ - אֵינֶן מְטַמֵּאִין אֶת הַיָּדִים.

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסִּיאֵ אוֹמֵר: שִׁיר הַשִּׁירִים מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדִים, מִפְּנֵי שְׁנֹאֲמַרָה בְּרוּחַ הַקֶּדֶשׁ וְקִהֲלַת אֵינָה מְטַמֵּאָה אֶת הַיָּדִים, שְׁאִינָה אֵלָא מַחְכְּמַתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה. אָמְרוּ לוֹ: וְכִי לֹא כְּתֹב אֵלָא זֹו בְּלִבְךָ? הֲרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-א ה, יב): "וַיִּדְבַר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל", וְאוֹמֵר (מְשָׁלִי ל, ו): "אֵל תּוֹסֶף עַל דְּבָרָיו".

ז. עֲמוּן וּמוֹאֵב - מַעֲשָׂרִין מַעֲשָׂר עָנִי בִשְׂבִיעִית, וְכָל הָאָרְצוֹת - כִּשְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעַ, אִם מַעֲשָׂר עָנִי - מַעֲשָׂר עָנִי, וְאִם מַעֲשָׂר שְׁנֵי - מַעֲשָׂר שְׁנֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן דּוֹרְמַסְקִיתָ: אָנִי הֵייתִי עִם זְקֵנִים הָרְאשׁוֹנִים כְּשָׁבָאוּ מִיבְּנֵה לְלוֹד, וּמִצְאָתִי אֶת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּחִנּוֹת שֶׁל נַחְתוּמִין בְּלוֹד, אָמַר לִי: מַה חֲדוּשׁ הִיָּה לָכֶם בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ הַיּוֹם? אָמַרְתִּי לוֹ: תְּלַמִּידֶיךָ אָנּוּ, וּמִמִּיָּךְ אָנּוּ שׁוֹתִין. אָמַר לִי: אִי אֶפְשֵׁר לְבֵית הַמְּדַרְשׁ בְּלֹא חֲדוּשׁ, אָמַרְתִּי לוֹ אֶת הַהֲלָכוֹת וְאֶת הַתְּשׁוּבוֹת וְאֶת הַמִּנִּין, וְכִשְׁהַגְעִיתִי לָזֶה זָלְגוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת, אָמַר (תְּהִלִּים כה, יד): "סוּד

מִסְכַּת עֲקִיצֵי פָּרָק ראשון

א. הַעוֹקֵץ עֵנֵב - מִטְמֵא וּמִטְמֵא וּמִצְטָרֵף. עָלֵי שׁוֹם וְעָלֵי בְּצֵלִים וְהַקְפְּלוּטוֹת לַחֲזִין - מִטְמֵאִין וּמִטְמֵאִין וְאִין מִצְטָרְפִים. שְׂרִישֵׁי הַשֶּׁבֶת - מִטְמֵאִין וּמִטְמֵאִין וּמִצְטָרְפִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: הַנוֹגֵעַ בְּעֵמוּד - טָמֵא. בְּסִיב וּבִשְׁעָר - טְהוֹר.

ב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: הַסִּיג שֶׁל אֲשׁוּל שֶׁל רִצְפַת - מִצְטָרְפִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאֵכָל. שְׂרִישֵׁי כָּל הַנִּקְצָרִים - לֹא מִטְמֵאִין וְלֹא מִטְמֵאִין וְלֹא מִצְטָרְפִים. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: מַלְעִין שֶׁל שְׁבָלִים כָּל שֶׁהֵן - מִצְטָרְפִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכְסְסִין. אֲגַד אֶת הַכְרִיכָה, בֵּין לַפְּנִים מִכְשֵׁעוֹר בֵּין יֵתֵר מִכְשֵׁעוֹר - אִינוֹ טָמֵא אֲלֵא כְשֵׁעוֹר בַּלְבָד. וְהַמְקַטֵּף מְלִילוֹת לְהַכְנִיסֵן לַתּוֹךְ בֵּיתֵן - שְׁעוֹרֵן טַפַּח. מִכְבַּדַת שֶׁל תְּמָרָה שְׂשִׁירֵי בֶהֵן תְּמָרָה אַחַת - טָמֵאָה. וְכֵן הֵיךְ חֲבוּר לָהּ, וְהַשְׂרֵבִיטִין - אִינֵן חֲבוּר זֶה לָזֶה.

ג. יָד הַפְּרָכִיל כָּל שֶׁהוּא. יֵתֵרָה טַפַּח מִכָּאן וְטַפַּח מִכָּאן. יָד מִכְבַּדַת שֶׁל תְּמָרָה שֶׁהִיא יֵתֵרָה מֵאַרְבַּעַה טַפַּחִים, וְכֵן שְׂאָר כָּל הַנִּקְצָרִים - לֹא מִטְמֵאִין, וְלֹא מִטְמֵאִין, וְלֹא מִצְטָרְפִין. רַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: אִם לִקְטָן לְתַלוּתֵן בְּחַפְתּוֹ אוֹ עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ - הֵרִי אֵלוֹ מִטְמֵאִין. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: עֲקִיצֵי הָאֲגָסִים, וְהַתְּפוּחִים, וְהָאֲתָרוּגִים, שֶׁלִּקְטָן לְתַלוּתֵן עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ - הֵרִי אֵלוֹ הֵן טָמֵאִין. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: שְׂרִישֵׁי חֲלָפוֹת הַתְּרִידִין - טָמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִמְכָּרִין עִמָּהֵן. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: עֲקֵץ דְּלַעַת - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁלַק עִמָּהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: עֲקֵץ מְרַחֲפוֹת - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁלַק עִמָּהּ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: עֲקֵץ הַקְּתָרִס שֶׁלְּשֶׁה טַפַּחִים.

ד. תְּבוּאָה שֶׁבִסְסָה בְּגֵרֵן - לֹא מִטְמֵאָה, וְלֹא מִטְמֵאָה, וְלֹא מִצְטָרְפֶת. וְרַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: מִטְמֵאָה וּמִטְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוֹפְכָה בְּעֵתָהּ. קְלָפָה שֶׁל שׁוֹם שֶׁנִּפְלַ מִשְׁקִין עַל אֶחָד מֵהֵן, הוּא טָמֵא וְחֲבוּר טְהוֹר, שְׂאִין חֲבוּר אֲדָם

חֲבוּר. אֲתָרוּג שֶׁנִּפְרָץ וְתַחְבוּ בְּכוֹשׁ אוֹ בְּקִיסָם - הֵרִי זֶה אִינוֹ חֲבוּר, שְׂאִין חֲבוּרֵי אֲדָם חֲבוּר. עֶסֶה שְׁנִלוּשָׁה כְּמִי פְרוֹת - הֵרִי זֶה טְהוֹרָה, שְׂאִין לָהּ שֶׁהוּא מִחֲבֵר אֶת הָאוֹכְלִין אֲלֵא שְׁבַעַה מִשְׁקִין בַּלְבָד. אֲמָרוּ לוֹ לְרַבִּי יוֹסֵי: לֹא יָד וְלֹא שׁוֹמֵר הִיא, לֹא מִטְמֵאָה, וְלֹא מִטְמֵאָה וְלֹא מִצְטָרְפֶת עִמָּהֵן. עֲקֵץ הַרִימוֹן - טָמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: הַנוֹגֵעַ בְּעֵמוּד - טָמֵא. בִּשְׁעָר וּבְמִסְרָק - טְהוֹר.

מִסְכַּת עֲקִיצֵי פָּרָק שְׁנִי

א. רֹטֵב שֶׁנִּשְׁאָכַל חֲצִיו וְחֲצִיו קָיָם, גִּרְעִין שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הָאֵכָל - מִצְטָרֵף. שְׂלֵא כְּנֶגֶד הָאֵכָל - אִין מִצְטָרֵף. בִּיבְשָׁה כְּנֶגֶד הָאֵכָל - טָמֵא. שְׂלֵא כְּנֶגֶד הָאֵכָל - טְהוֹר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: בִּיבְשָׁה - הַכֹּל טְהוֹר. הַרְטֵב שֶׁנִּמְמַח חֲצִיו וְחֲצִיו קָיָם, שְׁכָנְגַד הָאֵכָל - מִצְטָרֵף, שְׂלֵא כְּנֶגֶד הָאֵכָל - אִין מִצְטָרֵף. אִיזְהוֹ כְּנֶגֶד הָאֵכָל? רַבִּי אֹמֵר: עַד חֲלָל. חֲבִילֵי אוֹזֵב, וְהַסִּיאָה, וְהַקּוֹרְנִית, כְּנֶגֶד הָאֵכָל - מִצְטָרֵף, שְׂלֵא כְּנֶגֶד הָאֵכָל - אִין מִצְטָרֵף. אִיזְהוֹ כְּנֶגֶד הָאֵכָל? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: עַד חֲלָל. עֶצֶם שִׁישׁ עָלָיו בִּשְׂרָ. וְכֵן מִחַ שְׁבָרָשׁ, וְשִׁבְקוּלִית, כְּנֶגֶד הָאֵכָל - מִצְטָרֵף. שְׂלֵא כְּנֶגֶד הָאֵכָל - אִין מִצְטָרֵף, וְאִיזְהוֹ כְּנֶגֶד הָאֵכָל? אִם יֵשׁ שֵׁם חֲלָל - עַד הַחֲלָל. וְאִם אִין שֵׁם חֲלָל - אִינוֹ טָמֵא אֲלֵא חֲסוּם הַעֲלִיּוֹן בַּלְבָד. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: קוּלִית שִׁישׁ עָלֶיהָ כְּזִית בִּשְׂרָ - גּוֹרֵר אֶת כְּלָהּ לְטַמְּאָהּ. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: אֵף עַל פִּי שְׂאִין עָלֶיהָ אֲלֵא כְּפוּל, גּוֹרֵר אֶת כְּלָהּ לְטַמְּאָהּ. רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אֹמֵר: רֹאִין אֶת הַבִּשְׂרָ שְׁעָלֶיהָ, שְׂאִם יִמְתַּח וְיֵשׁ בוֹ כְּדִי לְהַקִּיפוֹ בְּחוּט הָעֵרֵב - כְּנֶגְדּוֹ מִצְטָרֵף.

ב. הַעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִין, הַקְּרָנִים, וְהַטְּלָפִים - מִצְטָרְפִין לְטָמֵא טָמֵאת אוֹכְלִין, אֲבָל לֹא טָמֵאת נְבִלוֹת. אֲבָל נַעֲשִׂין הֵן יְדוֹת לְטָמֵא טָמֵאת נְבִלוֹת. הַרְטֵב שֶׁנִּתְּנָה עַל גְּבִי חֲתִיכוֹת לְהַקְפּוֹתֵן, וְכֵן גְּרִיסִין שֶׁנִּתְּנָה עַל גְּבִי פְרוּסוֹת לְלוֹתֵתֵן, הַנוֹגֵעַ בֵּין בְּרֹטֵב, בֵּין בְּחֲתִיכוֹת, בֵּין בְּמַקְפָה, בֵּין בְּגִרְסִין - כְּלוֹ חֲבוּר.

אינו חבור, והשָׁאָר חבור. בֵּן עֲזַאי אָמַר: טְהוּרוּ שְׁלִשְׁתָּן. וְחַכְמִים אֹמְרִים: אֶפְלוּ אָמַר חֲצִי וְאֵי אוֹכַל שְׁחִירָתוֹ, וְחֲצִי אֵי אוֹכַל בֵּין הָעֵרְבִים - זֶה שֶׁהִתְחִיל בָּהּ אֵינָהּ חֲבוּר וְהַשָּׂאָר חֲבוּר. הָאֲגוּזִין וְהַשְּׂקָדִים, אֵף עַל פִּי שְׂרִיסָס חֲבוּר, עַד שֶׁיִּתְחִיל לִפְרֹק.

ו. בִּיצַת טוֹרְמִיטָה אֵף עַל פִּי שְׂרִיסָס - חֲבוּר, עַד שֶׁיִּגִיעַ לְקֶלֶף. בִּיצָה שֶׁנִּתְבַּשְׁלָה בְּקֶלֶפָתָהּ - כָּלָה חֲבוּר. צְמֵר שֶׁבְּרֹאשֵׁי כִבְשִׁים וְשֶׁעַר שְׁבֻזָּן תִּישִׁים, אֵף עַל פִּי שֶׁשֶׁפֶּשֶׁן בְּאוּר - חֲבוּר, עַד שֶׁיִּתְחִיל לְתַלֵּשׁ. כִּנְפֵי הַגָּבִים וְקִשְׁקֵי דָגִים, אֵף עַל פִּי שֶׁהֶעֱבִיר סָכִין עֲלֵיהֶן - חֲבוּר, עַד שֶׁיִּתְחִיל לְקַלֵּף.

ז. עֲצִיץ נָקוּב שֶׁנִּתְנָהוּ עַל גְּבִי שְׁתֵּי יְתוּדוֹת, אֶפְלוּ גְבוּהַ מִן הָאֶרֶץ אִמָּה - אֵינוּ מְכַשֵּׁיר אֶת הַזֹּרְעִים. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? מִלְמֻטָּה, אֲבָל מִן הַצֵּד - הָרִי זֶה מְכַשֵּׁיר אֶת הַזֹּרְעִים. אִם יֵשׁ עַל גֵּב הַנֶּקֶב עֶפֶר כָּל שֶׁהוּא - אֵינוּ מְכַשֵּׁיר אֶת הַזֹּרְעִים.

ח. טְבֵּלָא שֵׁישׁ לֵה לְבֻזְזִין וְהִטָּה עַל צִדָּה - מְכַשֶּׁרֶת אֶת הַזֹּרְעִים, הִיָּה מְשָׁקָה בְּעֲצִיץ שְׂאִינוּ נָקוּב, וְנִפְלוּ מְשָׁקִין עַל גְּבִי הַקְּשׁוֹת וְנִטְמָאִת. הַגְּדִילָה וְיִצְאָת חוּץ לְעֲצִיץ - טוֹהָרָה.

מִסְכַּת עֲקָצִין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. דָּגִים טְהוּרִין וְחֲגִבִים טְהוּרִין בְּכָל מְקוֹם, דָּגִים טְמֵאִין וְחֲגִבִים טְמֵאִין בְּכַפְרִין - צְרִיכִים הַכֶּשֶׁר וְאֵין צְרִיכִים מִחֻשְׁבָּה. חֶלֶב מִתָּהּ בְּכָל מְקוֹם - צְרִיכָה הַכֶּשֶׁר וְאֵין צְרִיכָה מִחֻשְׁבָּה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְגוּפָה. חֶלֶב שְׁחוּטָה בְּכַפְרִים - צְרִיכָה מִחֻשְׁבָּה וְהַכֶּשֶׁר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּתַחֲלָה הִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא שׁוֹנֵה חֶלֶב שְׁחוּטָה בְּכַפְרִים צְרִיכָה מִחֻשְׁבָּה וְאֵין צְרִיכָה הַכֶּשֶׁר, מִפְּנֵי שֶׁהַכֶּשֶׁר בְּשַׁחֲטָהּ. אָמַרְתִּי לְפָנָיו: רַבִּי! לְמַדְתִּנִּי עֲלֵשִׁין שְׁלֶקְטָן לְבַהֲמָה וְאַחַר כֵּן חָשַׁב עֲלֵיהֶן לְאָדָם, שְׂאֵין צְרִיכִין הַכֶּשֶׁר שְׁנִי, אִם יֵשׁ עֲלֵיהֶן מְשָׁקָה טוֹפַח - הַכֶּשֶׁר, חֲזוּר רַבִּי עֲקִיבָא לְהִיּוֹת שׁוֹנֵה כְּדַבְּרֵי רַבִּי יְהוּדָה.

הַתְּמָרִים וְהַגְּרוּגְרוֹת שֶׁשְׁלָקָן וְנִעְשׂוּ אוֹם - הָרִי אֵלוּ חֲבוּר. רַבִּי אָמַר: אִם לְלוֹתְתָן - חֲבוּר, אִם לְהוֹצִיא אֶת מִימֵיהֶן - אֵינָן חֲבוּר. הָרִימוֹן תְּפוּחָה - מְשַׁעֲרָה כְּמוֹ שֶׁהִיא, וְאִם הוּא חָלָל - צְרִיף לְמַעַךְ, הָאֲגוּז וְהַשְּׂקָד וְהַתְּמָרָה הַמְּקַשְׁקֵשִׁים - מְשַׁעֲרִין כְּמוֹת שֶׁהֵן.

ג. הַמַּחְתָּךְ לְכֶשֶׁל, כִּינּוּן שְׁקִרְצוֹ - אֵינוּ חֲבוּר. לְכַבּוֹשׁ וְלִשְׁלוֹק וְלַהֲנִיחַ עַל הַשְּׁלַחֵן - חֲבוּר, עַד שֶׁיִּתְחִיל לִפְרֹק. קְלִיפֵי פוֹלִין וְקִלְפֵי תוֹרְמוֹסִין, זֶרְקָן - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. כְּנָסָן לְאוֹכְלִין - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. קְלִיפֵי מְלַפְפִּין, אֵף עַל פִּי שְׂאֵין בֵּהֶן אוֹכְלִין - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. גְּרַעֲיָנִי זֵיתִים וְגְרַעֲיָנֵי תְּמָרִים, אֵף עַל פִּי שֶׁשְׁלָקָן לְאוֹכְלִין - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. גְּרַעֲיָנֵי חֲרוּבִין אֵף עַל פִּי שֶׁכְּנָסָן לְאוֹכְלִין - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. שְׁלָקָן לְאוֹכְלִין - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. הַחֲרַצְנִין וְהַזְּגִין, אֵף עַל פִּי שֶׁכְּנָסָן לְמִשְׁקָה - בְּטָלָה דַּעְתּוֹ. יִרְקוֹת שֵׁיבְשׁוּ בְּאִיבֵיהֶן, כְּגוֹן כְּרוֹב וְדַלְעַת - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין. לְקֵטָן וְיִבְשָׁן - מְטַמְּאִין טְמֵאֵת אוֹכְלִין.

ד. אֵילָן שֶׁנִּפְשַׁח וְבוֹ פְרוֹת - הָרִי הֵן כְּתוֹלוֹשִׁין, יָבֵשׁ וְבוֹ פְרוֹת - הָרִי הֵן כְּמַחְבְּרִין. שְׁנַמּוֹק חֲצִיָּה וְחֲצִיָּה קֵים - הָרִי זֶה אֵינוּ חֲבוּר. נַמּוֹק הָאֲמָצְעִי וְהַצְּדָדִין קֵימִין - אֵין הַצְּדָדִין חֲבוּר זֶה לְזֶה. רְמוֹן שְׁנַמּוֹק חֲצִי וְחֲצִי קֵים - הָרִי זֶה אֵינוּ חֲבוּר. נַמּוֹק הָאֲמָצְעִי וְהַצְּדָדִין קֵימִין - אֵין הַצְּדָדִין חֲבוּר זֶה לְזֶה. הַתְּחִיל לִפְרֹק בְּאֲגוּזִין וּלְפַקֵּל בְּבִצָּלִים, אֵף עַל פִּי שֵׁישׁ לְפָנָיו מֵאָה כוֹר, הַתְּחִיל בְּאַחַד מֵהֶן - אֵינוּ חֲבוּר. הֵיוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה וְהִתְחִיל בְּאַחַד מֵהֶן, זֶה שֶׁהִתְחִיל בּוֹ אֵינוּ חֲבוּר, וְהַשָּׂאָר חֲבוּר. בֵּן עֲזַאי אָמַר: טְהוּרוּ שְׁלִשְׁתָּן.

ה. מְלַפְפִּין שֶׁחֲתָכוּ וְנִתְנָהוּ עַל הַשְּׁלַחֵן - חֲבוּר עַד שֶׁיִּתְחִיל לִפְרֹק, הַתְּחִיל לִפְרֹק - חֲתִיכָה וְכָל הָעוֹלָה עִמָּה - חֲבוּר. וְהַשָּׂאָר - אֵינוּ חֲבוּר. פִּיקָה הַתְּחַתּוֹנָה - חֲבוּר הִיא לְעֲצָמָה, וְאֵינָהּ חֲבוּר לְשָׂאָר הַתְּחִיכוֹת. הֵיוּ שְׁנַיִם וְשָׁלַשׁ, וְהִתְחִיל בְּאַחַת מֵהֶן, זֶה שֶׁהִתְחִיל בָּהּ

ז. עֲרֵלָה, וְכֵלָאֵי הַכֶּרֶם, וְשׁוֹר הַנֶּסְקֵל, וְעַגְלָה
 עֲרוּפָה, וְצִפְרֵי מְצוֹרַע, וּפְטֵר חֲמוֹר, וּבֶשֶׁר
 בְּחֵלֶב - כֵּלָן הֵן מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כֵּלָן אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאת
 אוֹכְלִין. וּמוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּבֶשֶׁר וְחֵלֶב,
 שְׁמַטְמָא טְמֵאת אוֹכְלִין. וְכֵן הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אוֹמֵר: יֵשׁ נוֹתֵר שְׁמַטְמָא טְמֵאת אוֹכְלִין. וַיֵּשׁ
 נוֹתֵר שְׂאִינוּ מְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִין, כִּי־צַד ? לָן
 לְפָנֵי זְרִיקַת דְּמִים - אֵין מְטַמְּא טְמֵאת
 אוֹכְלִין. לָן לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים - מְטַמְּא
 טְמֵאת אוֹכְלִין. פִּגְלוּ מְקַדְּשֵׁי קְדָשִׁים
 וּמְקַדְּשֵׁי קָלִים - אֵינוּ מְטַמְּא טְמֵאת
 אוֹכְלִין. כְּרַשִּׁינִין - מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין;
 דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵין
 מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. אִמֵּר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה:
 יֵשׁ לָךְ דְּבָר שֶׁהוּא חֵיב בְּמַעֲשֵׂרוֹת וְאֵינוּ
 מְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִין ? אִמֵּר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן:
 יֵשׁ לָךְ דְּבָר שְׂאִין מְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִין וְחֵיב
 בְּמַעֲשֵׂרוֹת ? אִמֵּר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: אֵף אֲתָה
 כְּפֻרְתָּ בַּהֲלָכָה.

ח. תִּלְתָּן, הַכֹּל מוֹדִין שֶׁהוּא מְטַמְּא טְמֵאת
 אוֹכְלִין. בּוֹקֵי - אֵינוּ מְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִין.
 קוֹר שְׁשֶׁלֶק - מְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִין. הַתְּמָרִים
 וְהַגְּרוּגָרוֹת שֶׁנִּתְּנָן בְּקִדְרָה לְתַבְלִין - מְטַמְּא
 טְמֵאת אוֹכְלִין, עַד שִׁיִּפְסְלוּ מִלְּאֲכֹל אָדָם.
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חֲגָבִים שֶׁנִּתְּנָן בְּקִדְרָה
 לְתַבְלִין - מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין עַד
 שִׁיִּפְסְלוּ מִלְּאֲכֹל לְאָדָם.

ט. אִמֵּר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
 וְחַכְמִים עַל חֵלוֹת דְּבַשׁ שְׂאִינָן מְקַבְּלוֹת
 טְמֵאָה בְּאִיבֵיהֶן. וּמִימֵיהֶם שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא
 נִמְנָעוּ מִלְּהִיּוֹת בּוֹדְקִין עֲלֵיהֶן יָיִן בְּטְמֵאָה
 וְרוֹדִין אוֹתָן בְּטְהָרָה, עַל מֵה נִחְלְקוּ ? עַל
 הַשְּׁבֵת וְעַל הַשְּׁבִיעִית, שְׂרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
 הָרִי הִיא כְּקֹרַע. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: הָרִי הוּא
 כְּכֵלִי. וְאִם הִיָּה מְחַבֵּר בְּטֵיט - הַכֹּל מוֹדִין
 שֶׁהוּא כְּקֹרַע לְכֹל דְּבָר. הִיָּה נִתּוֹן עַל גְּבִי
 שְׁתֵּי יְתֵדוֹת - הַכֹּל מוֹדִין שֶׁהוּא כְּכֵלִי לְכֹל
 דְּבָר.

ב. חֵלֶב בְּהֵמָה טְמֵאָה - הָרִי זֶה טְמֵא. חֵלֶב
 חֵיָּה, בֵּין טְמֵאָה בֵּין טְהוֹרָה הָרִי הִיא כְּגוֹפָה.
 חֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב וּטְרֵפָה - טְהוֹר, שְׁנֹאֲמֵר
 (וַיִּקְרָא ז, כד): "וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה
 יַעֲשֶׂה לְכֹל מְלֹאכָה". הַחוֹתָף כְּזֵית בֶּשֶׁר
 מֵאֲבָר מִן הַחֵי וְאַחַר כִּךָ חֶשֶׁב עֲלָיו - צָרִיךְ
 הַכֹּשֶׁר. חֶשֶׁב עֲלָיו וְאַחַר כִּךָ חֲתָכוּ - אֵינוּ
 צָרִיךְ הַכֹּשֶׁר.

ג. אִמֵּר רַבִּי יוֹסִי: מִפְּנֵי מֵה אִמְרוּ נִבְלַת הַעוֹף
 טְהוֹר אֵינָה צָרִיכָה הַכֹּשֶׁר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא
 מְטַמְּאָה טְמֵאָה חֲמוּרָה, וְכֹל הַמְטַמְּא טְמֵאָה
 חֲמוּרָה - אֵינוּ צָרִיךְ הַכֹּשֶׁר.

ד. וְאֵלוּ הֵן, פְּרִיצֵי זֵיתִים וְעַנְבִּים הַיּוֹצֵאִין
 מִתַּחַת הַגֶּפֶת וּמִתַּחַת הַזֵּינִין, חֶשֶׁב עֲלֵיהֶן
 לְאוֹכְלִין - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין, כִּנְסָן
 לְאוֹכְלִין - מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. הַחֲרוֹצֵנִין
 וְהַזֵּינִין, אֵף עַל פִּי שְׁכִנְסָן לְאוֹכְלִין - בְּטְלָה
 דַּעְתּוֹ. מוֹדָה רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, בְּפִגְיָן וּבִסָּר
 שְׁשֶׁלְקָן עַד שֶׁלֹּא בָאוּ לַעֲוֹנַת הַמַּעֲשֵׂרוֹת,
 שֶׁהֵן מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. פְּגִי הַשִּׁיפּוֹת -
 מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. פְּגִי הָאֲגָסִין,
 וְהַקְּרוֹסְטִמְלִין, וְהַפְּרִישִׁין, וְהַעֲזוֹרְדִין,
 בְּעוֹנְתָן לְמַעֲשֵׂר - מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין.
 פְּחוֹת מְכָאן אוֹ שְׁשֶׁלְקָן - מְטַמְּאִין טְמֵאת
 אוֹכְלִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: זֵיתִים וּבִסָּר
 שְׁסַחֲטָן עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַעֲוֹנַת הַמַּעֲשֵׂרוֹת -
 מְשַׁקָּה הַיּוֹצֵא מֵהֶן טְהוֹר, שְׂאִינוּ אֵלָא שַׁרְף.

ה. לוֹלְבֵי הַזֵּרְדִין וְהַחֲרוּבִין עַד שֶׁלֹּא הִמְתִּיקוּ
 - אֵין מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין, מְשַׁהֲמֵתִיקוּ -
 מְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. אָבֵל הַלוֹף וְהַחֲדָדֵל
 וְהַתּוֹרְמוֹסִים וְשָׂאֵר כֹּל הַנֹּכְבְּשִׁים, בֵּין
 שֶׁהִמְתִּיקוּ בֵּין עַד שֶׁלֹּא הִמְתִּיקוּ - מְטַמְּאִין
 טְמֵאת אוֹכְלִין.

ו. קוֹר נִקַּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וְאֵינוּ מְטַמְּא
 טְמֵאת אוֹכְלִין. כְּפִנְיּוֹת נִקְחוֹת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר,
 וּמְטַמְּאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
 בְּכֵלָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קוֹר הָרִי הוּא כְּעֵץ
 לְכֹל דְּבָר, אֵלָא שְׁנִקַּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. כְּפִנְיּוֹת
 הָרִי הֵן כְּפָרִי לְכֹל דְּבָרֵיהֶן, אֵלָא שֶׁהֵן
 פְּטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂר.

מִסְקַת בְּרֻכּוֹת

פְּרָק ראשון

א. מאימתי קורין את שמע בערבית? משעה שבוני אדם נבנסין לאכול פיתן בערבי שבתות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: משעה שהכהנים זכאין לאכול בתרומתן, סימן לדבר - צאת הכוכבים ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר (נחמיה ד, טו): "והצנים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים":

ב. רבי שמעון אומר: פעמים שאדם קורא אותה שתי פעמים בלילה, אחת קודם שיצלה עמוד השחר ואחת משיעלה עמוד השחר, ונמצא יוצא בה ידי חובה של יום ושל לילה:

ג. רבי אומר: ארבע משמרות היו הלילה. עונה - אחת מעשרים וארבע לשעה. והעת - אחת מעשרים וארבע לעונה. והרגע - אחת מעשרים וארבע בעת. רבי נתן אומר: שלש אשמורות בלילה, שנאמר (שופטים ז, ט): "ראש האשמרת התיכונה", אין תיכונה אלא שיש לפניה ולאחריה:

ד. מאימתי קורין את שמע בשחרית? אחרים אומרים: כדי שיהא רואה חברו ברחוק ארבע אמות ומכירו. מצותה עם הנץ החמה, כדי שיהא סומך גאולה לתפלה, ונמצא מתפלל ביום. אומר רבי יהודה: פעם אחת הייתי מהלך אחר רבי עקיבא ואחר רבי אלעזר בן עזריה, הגיע זמן קריאת שמע, כזממה אני שנתיאשו מלקרות, אלא שעוסקין בצרכי צבור. קריתי ושניתי, ואחר כך התחילו הן, וכבר נראתה חמה על ראשי החרים:

ה. החתנים וכל העוסקין במצות - פטורין מקריאת שמע, ומן התפלה ומן התפלין, שנאמר: "בשבתך בביתך" - פרט לחתנים. "ובלכתך בדרך" - פרט לעוסקין במצות:

ו. מעשה ברבי ישמעאל וברבי אלעזר בן עזריה, שהיו שרוין במקום אחד, והיה רבי

ישמעאל מטה ורבי אלעזר זקוף. והגיע זמן קריאת שמע, ונזקף רבי ישמעאל והטה רבי אלעזר. אמר לו רבי ישמעאל: "מה זה אלעזר"?! אמר לו: "ישמעאל אחי! אומרים לאחד: מפני מה זקנך מגדל? אמר להם: יהיה כנגד המשחיתים! אני שהייתי זקוף - הטיתי אתה שהיית מטה - זקפת"?! אמר לו: "אתה הטיחה - לקים בדברי בית שמאי, אני נזקפתי - לקים דברי בית הלל". דבר אחר: שלא יראו התלמידים יקבעו כדבריה הלכה לדורות:

ז. למה אמרו אחת ארכה ואחת קצרה? מקום שאמרו להאריך - אינו רשאי לקצר, לקצר - אינו רשאי להאריך, לחתם - אינו רשאי שלא לחתם, שלא לחתם - אינו רשאי לפתח בכרוף - אינו רשאי לפתח בכרוף, שלא לפתח בכרוף - אינו רשאי לפתח בכרוף, לשוח - אינו רשאי שלא לשוח, שלא לשוח - אינו רשאי לשוח:

ח. אלו ברכות שמקצרין בהן: המברך על הפרות ועל מצות ברכת הזמן וברכה אחרונה שבקריאת שמע ושבברכת המזון. אלו ברכות שמאריכין בהן: ברכת תענית וברכות של ראש השנה וברכות יום הכפורים, מברכות של אדם נכר אם בור הוא, אם תלמיד חכם הוא:

ט. אלו ברכות שאין חותמין בהן בכרוף: המברך על הפרות ועל המצות ברכת הזמן וברכה אחרונה שבברכת המזון. רבי יוסי הגלילי היה חותם בכרכה אחרונה שבברכת המזון ומאריך בה:

י. אלו ברכות שפותחין בהן בכרוף: כל הברכות כלן פותחין בכרוף, חוץ מן הברכה הסמוכה לשמע, וברכה הסמוכה לברכה אחרת, שאין פותחין בהן בכרוף:

יא. אלו ברכות ששוחין בהן: ברכה ראשונה תחלה וסוף, ובמודים תחלה וסוף. והשוחה בכל ברכה וברכה - מלמדין אותו שלא ישחה. ואין עונים עם המברך; רבי יהודה היה עונה עם המברך (ישעיה ו, ג):

אַבְרָם וְהָיָה שְׂמֵךְ אַבְרָהָם; בַּתְּחִלָּה הָרִי אֶתְּהָ אָב לְכָל אָרֶם, וּלְכַסְּפוֹ הָרִי אֶתְּהָ אָב לְכָל הָעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (שָׁם): "כִּי אָב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְחַיֵּךְ":

טו. אָף עַל פִּי שְׁחוֹזֵר וְקָרָא "אַבְרָהָם" - 'אַבְרָם', אֵינּוּ לְגִנְאֵי אֵלָא לְשַׁבַּח. ל'הוֹשֵׁעַ' - 'הוֹשֵׁעַ', אֵינּוּ לְגִנְאֵי אֵלָא לְשַׁבַּח. הוּא אַבְרָם עַד שֶׁלֹּא נִדְבַר עִמּוֹ הוּא אַבְרָם מִשְׁנֵדְבַר עִמּוֹ, הוּא הוֹשֵׁעַ עַד שֶׁלֹּא נִכְנַס לְגִדְלָה הוּא הוֹשֵׁעַ מִשְׁנִכְנַס לְגִדְלָה. מִשָּׁה מִשָּׁה, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל - בְּלֵן לְשׁוֹן חֲבֵה לְשׁוֹן זְרוּוֹ. הֵן הֵן עַד שֶׁלֹּא נִדְבַר עִמָּהֵן וְהֵן הֵן מִשְׁנֵדְבַר עִמָּהֵן, הֵן הֵן עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ לְגִדְלָה וְהֵן הֵן מִשְׁנִכְנְסוּ לְגִדְלָה:

טז. כִּיּוֹצֵא בּוֹ (תְּהִלִּים עו, ג): "וַיְהִי בְשָׁלֹם סָכוּ"; וְכִי מַה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִיר לָהּ שֵׁם הָרֵאשׁוֹן? לְפִי שֶׁהוּא אוֹמֵר (יִרְמְיָה לֵב, לא): "עַל אֲפִי וְעַל חֲמַתִּי הֵיטָה לִּי הָעִיר הַזֹּאת לְמֵן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, לְהִסְרָהּ מֵעַל פְּנֵי"; יְכוּל אָף עַכְשָׁיו הָרִי הִיא בַּחֲמָה? תִּלְמוּד לּוֹמֵר (תְּהִלִּים סח, יז): "הִהָר חָמַד אֱלֹהִים לְשַׁבְּתוֹ", הָרִי הִיא בַּחֲמָה וּבַתְּאֻוָּה, מִלְּמַד שְׁכַפֵּר לָהּ חֲרַבְתָּהּ, שְׂאִין שְׂכִינָה חוֹזֶרֶת עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה הֵר, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ג, כה): "הִהָר הַטוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן". וַיְהִי בְשָׁלֹם סָכוּ"; מְצִינּוּ כִּשְׂהִיא שְׁלֹם קְרוּיָה הֵר, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית כב, יד): "וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַזֶּה 'יִרְאָה' וְגו'"; נְאוּמֵר (תְּהִלִּים קלז, ז): "זָכַר ה' לְבִנֵי אָדָם". מְאִימְתִי? מִשְׁנַעֲקֵרוּ יִסּוּדוֹתֶיהָ מִמֶּנָּה. "הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ".

מִסְכַּת בְּרֵכּוֹת פָּרָק שְׁנַיִם

א. הַקּוֹרָא אֶת שְׁמֵע - צָרִיךְ לְהַזְכִּיר יִצְיָאָת מְצָרִים בְּאִמְתָּ וַיִּצִּיב. רַבִּי אוֹמֵר: צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בָּהּ מַלְכוּת. אַחֲרָיִם אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בָּהּ מַכַּת בְּכוֹרוֹת וְקָרִיעַת יַם סוּף:

ב. הַקּוֹרָא אֶת שְׁמֵע - צָרִיךְ שְׂיִכּוֹן אֶת לְבוֹ. רַבִּי אַחָאֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: אִם כְּוֵן

"קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"; (יְחִזְקֵאל ג, יב): "וּבְרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ"; כָּל אֱלוֹהֵי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עִם הַמְּבָרֵךְ:

יב. מְזַכְרִין יִצְיָאָת מְצָרִים בְּלִילוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הָרִינִי כְּכֵן שְׁבַעִים שָׁנָה, וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאמַר יִצְיָאָת מְצָרִים בְּלִילוֹת, עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן זוּמָא, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים טז, ג): "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאָרֶץ מְצָרִים כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ"; "יְמֵי חַיֶּיךָ" - הַיָּמִים. "כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" - הַלִּילוֹת; אֱלוֹ דְּבָרֵי בֶּן זוּמָא. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: "יְמֵי חַיֶּיךָ" - הָעוֹלָם הַזֶּה. "כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" - לְהִבְיֵא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. אָמַר לָהֶם בֶּן זוּמָא לְחַכְמִים: וְכִי מְזַכְרִים יִצְיָאָת מְצָרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ? הָרִי הוּא אוֹמֵר (יִרְמְיָה כג, ז): "לִכֵּן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְגו' ! אֲמָרוּ לוֹ: לֹא שֶׁתַּעֲקֹר יִצְיָאָת מְצָרִים מִמְּקוֹמָהּ, אֵלָא שֶׁתֵּאמַר יִצְיָאָת מְצָרִים מוֹסֵף עַל הַמְּלִכְיּוֹת, וּמְלִכְיּוֹת עַקֵּר, וַיִּצְיָאָת מְצָרִים טַפְלָהּ. כִּיּוֹצֵא בּוֹ (בְּרֵאשִׁית לה, ה): "לֹא יִקְרָא שְׂמֵךְ עוֹד יַעֲקֹב" וְגו'; לֹא שֶׁתַּעֲקֹר שֵׁם יַעֲקֹב מִמֶּנּוּ, אֵלָא שֶׁתֵּהָא שֵׁם יַעֲקֹב מוֹסֵף עַל יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל עַקֵּר וַיַּעֲקֹב טַפְלָהּ:

יג. כִּיּוֹצֵא בּוֹ (יְשַׁעְיָה מג, יח): "אֵל תִּזְכְּרוּ רֵאשֻׁנוֹת". "אֵל תִּזְכְּרוּ רֵאשֻׁנוֹת" - אֱלוֹ עַל מְלִכְיּוֹת. "וְיִקְדְּמִנִּיּוֹת אֵל תִּתְבַּנְּנוּ" - אֱלוֹ עַל מְצָרִים. "הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה עִתָּה תִצְמַח הַלֵּא תִדְעוּךָ" - אֱלוֹ מִלְחָמַת גּוֹג. מִשָּׁל לְמַה הַדְּבַר דּוּמָה? לְאַחַד שֶׁהִיָּה מִהֲלֵךְ בְּדָרֵךְ, וּפְגַע בּוֹ זָאב וְנִצַּל מִמֶּנּוּ, וְהִיָּה מִסְפָּר מַעֲשֵׂה הַזָּאב. חֲזוֹר וּפְגַע בּוֹ אֲרִי וְנִצַּל מִמֶּנּוּ, וְהִיָּה מִסְפָּר מַעֲשֵׂה אֲרִי. וּפְגַע בּוֹ נָחֵשׁ וְנִצַּל מִמֶּנּוּ. שְׂכַח מַעֲשֵׂה שְׁנֵיָהֶם וְהִיָּה מִסְפָּר מַעֲשֵׂה נָחֵשׁ. כֶּף יִשְׂרָאֵל - צָרוֹת אֶחְרוּנוֹת מְשַׁכַּחוֹת אֶת הָרֵאשֻׁנוֹת:

יד. כִּיּוֹצֵא בּוֹ (בְּרֵאשִׁית יז, טו): "שָׂרִי אֲשַׁתְּךָ לֹא תִקְרָא אֶת שְׁמָה שָׂרִי כִּי שָׂרָה שְׁמָה"; בַּתְּחִלָּה הִיא שָׂרִי לְאִמְתָּהּ, עַכְשָׁיו הֵיטָה שָׂרָה לְכָל הָאֲמוֹת, שְׁנֵאמַר: "כִּי שָׂרָה שְׁמָה". כִּיּוֹצֵא בּוֹ (שָׁם שָׁם ה): "לֹא יִקְרָא עוֹד שְׂמֵךְ

לבו בְּפֶרֶק ראשון, אף על פי שלא כּוּן אַת
לבו בְּפֶרֶק אַחֲרוֹן - יֵצֵא:

ג. הַקּוּרָא אַת שְׁמַע לְמַפְרַע - לא יֵצֵא. וְכֵן
בְּהַלְל. וְכֵן בְּתַפְלָה. וְכֵן בְּמַגְלָה:

ד. הַקּוּרָא אַת שְׁמַע וְטַעַה, וְהַשְׁמִיט בַּה
פְּסוּק אַחַד - לא יִחְזֹר וְיִקְרָא אַת הַפְּסוּק בְּפָנֵי
עֲצָמו, אֲלָא מִתְחִיל בְּאוֹתוֹ פְּסוּק, וְגוֹמֵר עַד
סוּף. וְכֵן בְּהַלְל. וְכֵן בְּמַגְלָה. וְכֵן בְּתַפְלָה.
הַנִּכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמֵצֵאן שְׁקִרָאוּ חֲצִיָּה,
וְגִמַר עִמָּהֶן - לא יִחְזֹר וְיִקְרָא מֵרֵאשִׁי עַד
אוֹתוֹ מְקוֹם, אֲלָא מִתְחִיל מֵרֵאשׁ, וְגוֹמֵר עַד
סוּף. וְכֵן בְּהַלְל. וְכֵן בְּתַפְלָה. וְכֵן בְּמַגְלָה:

ה. הַקּוּרָא אַת שְׁמַע וְטַעַה, וְאִינוּ יוֹדַע הִיָּךְ
טַעַה - חוֹזֵר לְרֵאשִׁי. טַעַה בְּאַמְצַע הַפְּרָק -
חוֹזֵר לְרֵאשׁ הַפְּרָק. טַעַה בֵּין כְּתִיבָה רֵאשׁוֹנָה
לְאַחֲרוֹנָה - חוֹזֵר לְכְתִיבָה רֵאשׁוֹנָה:

ו. כּוֹתְבֵי סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת - מִפְּסִיקִין
לְקֵרוֹת שְׁמַע, וְאִין מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה. רַבִּי
אוֹמֵר: כִּשֶׁם שְׂאִין מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה - כִּךָּ אִין
מִפְּסִיקִין לְקֵרִיאת שְׁמַע. רַבִּי חֲנִינָא בֶן
עֲקִיבָה אוֹמֵר: כִּשֶׁם שְׁמִפְּסִיקִין לְקֵרִיאת
שְׁמַע - כִּךָּ מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק: כִּשְׁהֵיָה רַבֵּן גַּמְלִיאֵל
וּבֵית דִּינּוּ כִּיבְנָה, הֵיּוּ עֲסוּקִים בְּצִרְכֵי צְבוּר -
לא הֵיּוּ מִפְּסִיקִין, שְׁלֵא לְהִסִיעַ מִלְבָּן:

ז. הַכְּתָף, אף על פי שִׁמְשָׂאוּ עַל כְּתָפוֹ - הָרִי
זֶה קוּרָא. אֲבָל בְּשַׁעַה שְׁפוּרָק וְטוּעֵן - לא
יִקְרָא, לְפִי שְׂאִין לְבוּ מִתְכַּנֵּן. בֵּין כִּךָּ וּבֵין כִּךָּ
לא יתְּפַלֵּל עַד שִׁיפְרָק:

ח. פּוֹעֲלִין - קוֹרִין בְּרֵאשׁ הָאֵילָן, וּמִתְפַּלְלִין
בְּרֵאשׁ הַזֵּית אוּ בְּרֵאשׁ הַתְּאֵנָה. וְשָׂאָר כֹּל
הָאֵילָנוֹת - יוֹרְדִין לְמִטָּה וּמִתְפַּלְלִין. בְּעַל
הַבַּיִת - בֵּין כִּךָּ וּבֵין כִּךָּ יוֹרֵד לְמִטָּה וּמִתְפַּלֵּל.
פּוֹעֲלִין - קוֹרִין אַת שְׁמַע וּמְבָרְכִין לְפָנֵיהָ
וּלְאַחֲרֶיהָ. אוֹכְלִין אַת פֶּתֶן וּמְבָרְכִין לְפָנֵיהָ
וּלְאַחֲרֶיהָ. וּמִתְפַּלְלִין שְׁלֹשׁ פְּעָמִים שְׁמוֹנָה
עֶשְׂרֵה. אֲבָל אִין יוֹרְדִין לְפָנֵי הַתְּבָה:

ט. הַשּׁוֹשְׁבֵינִין וְכֹל בְּנֵי הַחֶפֶה - פְּטוּרִין מִן
הַתְּפִלָּה וּמִן הַתְּפִלִּין כֹּל שְׁבַעַת הַיָּמִים.

וְחִיבִין בְּקֵרִיאת שְׁמַע. רַבִּי שִׁילָא אוֹמֵר: חֲתָן
- פְּטוּר, וְכֹל בְּנֵי הַחֲבוּרָה - חִיבִין:

י. קָבְרוּ אַת הַמֵּת וְעַמְדוּ בַשּׁוּרָה, שׁוּרָה
הַרְוָהָ אַת הַפְּנִימִית - פְּטוּרָה. וְשִׂאֵינָה
רוֹאָה אַת הַפְּנִימִית - חִיבָתָה. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: אִם אִין שָׁם אֲלָא שׁוּרָה אַחַת,
הָעוֹמְדִים שָׁם לְשֵׁם כְּבוֹד - חִיבִין. לְשֵׁם אֲבָל
- פְּטוּרִין. יָרְדוּ לְהִסְפֵּד, הָרוֹאִין אַת הַפְּנִימִית
- פְּטוּרִין. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: וְשִׁנִּיִּים לְהֵם. וְשִׂאִין
רוֹאִין אַת הַפְּנִימִית - חִיבִין. הַסּוֹפֵד וְכֹל
הָעוֹסְקִים בְּהִסְפֵּד - מִפְּסִיקִין לְקֵרִיאת שְׁמַע,
וְאִין מִפְּסִיקִין לְתַפְלָה. מַעֲשֶׂה שֶׁהַפְּסִיקוּ
רְבוּתֵינוּ לְקֵרִיאת שְׁמַע וּלְתַפְלָה:

יא. בְּעַל קְרִי חוֹלָה שְׁנָתֵן עָלָיו תְּשַׁעָה קַבִּין
מִים - הָרִי זֶה קוּרָא. אֲבָל אִינוּ מוֹצִיא אַת
הָרַבִּים יְדֵי חוֹבְתָן עַד שִׁיבָא בְּאַרְבַּעִים סָאָה.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַרְבַּעִים סָאָה מְכַל מְקוֹם:

יב. הַזִּכְבִּין וְהַזְּבוֹת וְהַנְּדוּת וְהַיְלָדוֹת - מִתְּרִין
לְקֵרוֹת בְּתוּרָה, וְלִשְׁנוֹת בְּמִשְׁנָה, בְּמִדְרָשׁ,
בְּהִלְכוֹת וּבְאֲגָדוֹת. וּבְעֵלֵי קְרִיִין - אֲסוּרִין
בְּכָלֵן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹנֵה הוּא בְּהִלְכוֹת
הַדְּגוּלוֹת, וּבְלִבָּד שְׁלֵא יֵצֵיעַ אַת הַמִּשְׁנָה:

יג. בְּעַל קְרִי שְׂאִין לוֹ מִים לְטָבֵל - הָרִי זֶה
קוּרָא אַת שְׁמַע וְאִינוּ מִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ, וְאִינוּ
מְבָרְךְ לְפָנֵיהָ וְלא לְאַחֲרֶיהָ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וְחַכְמִים אוֹמְרִים: קוּרָא אַת שְׁמַע וּמִשְׁמִיעַ
לְאָזְנוֹ, וּמְבָרְךְ לְפָנֵיהָ וְלא לְאַחֲרֶיהָ. אָמַר רַבִּי
מֵאִיר: פַּעַם אַחַת הֵיִינוּ יוֹשְׁבִין לְפָנֵי רַבִּי
עֲקִיבָה בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ, וְהֵיִינוּ קוֹרִין אַת
שְׁמַע, וְלא הֵיִינוּ מִשְׁמִיעִים לְאָזְנֵינוּ מִפְּנֵי
קְסוּדוֹר אַחַד שֶׁהָיָה עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח. אָמְרוּ
לוֹ: אִין שַׁעַת הַסְּכָנָה רֵאָיָה:

יד. הָרִי שֶׁהָיָה עוֹמֵד בַּשּׁוּדָה עָרִם, אוּ שֶׁהָיָה
עוֹשֶׂה מְלֵאכְתּוֹ עָרִם - הָרִי זֶה מְכַסֶּה אַת
עֲצָמוּ בְּתַבָּן וּבְקֶשׁ וּבְכָל דְּבָר, וְקוּרָא. אף על
פי שְׂאֵמְרוּ: אִין שְׁבָחוּ שֶׁל אָדָם לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב
עָרִם, זֶה - מְכַסֶּה עֲצָמוּ בְּתַבָּן וּבְקֶשׁ וּבְכָל
דְּבָר, וְקוּרָא. אף על פי שְׂאֵמְרוּ: כִּשְׁבָרָא
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אַת הָאָדָם - לא בְּרָאוּ
עָרוֹם, שְׁנֵאֲמַר (איוב לח, ט): "בְּשׁוּמֵי עַנָּן

וְצָרִיךְ לְנַקְבֵי, שְׁנֵאָמַר (עָמוּס ד, יב): "הַכּוֹן לְקִרְיַת אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל":

כ. לֹא יִטּוֹל אֶת הַמַּיִם בְּמָקוֹם שֶׁמִּתְפַּלֵּל - אֲלֵא אִם כֵּן מִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת. יָבֹשׁוּ אוֹ בִלְעוּ - הֲרִי זֶה מִתָּר:

כא. הַנִּכְנָס לְבֵית הַמִּרְחָץ, בְּמָקוֹם שֶׁבָּנִי אָדָם עוֹמְדִין לְבוֹשִׁין - יֵשׁ שָׁם מִקְרָא וּתְפִלָּה, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שְׁאֵלַת שְׁלוֹם. נוֹתֵן אֶת תְּפִלּוֹ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר שְׁאֵינוֹ חוֹלֵץ אֶת תְּפִלּוֹ. מָקוֹם שֶׁבָּנִי אָדָם עוֹמְדִין לְבוֹשִׁין וְעֶרְמִין - יֵשׁ שָׁם שְׁאֵלַת שְׁלוֹם, וְאֵין שָׁם מִקְרָא וּתְפִלָּה, וְאֵינוֹ חוֹלֵץ אֶת תְּפִלּוֹ, וְאֵינוֹ נוֹתֵן לְכַתְחֵלָה. מָקוֹם שֶׁבָּנִי אָדָם עוֹמְדִין עֶרְמִין - אֵין שָׁם שְׁאֵלַת שְׁלוֹם, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר מִקְרָא וּתְפִלָּה, וְחוֹלֵץ אֶת תְּפִלּוֹ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר שְׁאֵינוֹ נוֹתֵן:

כב. הֵלֵל הַזֶּקֶן אוֹמֵר: אֵל תִּרְאֶה עָרִם. אֵל תִּרְאֶה לְבוֹשׁ. אֵל תִּרְאֶה עוֹמֵד. אֵל תִּרְאֶה יוֹשֵׁב. אֵל תִּרְאֶה שׁוֹחֵק. אֵל תִּרְאֶה בּוֹכָה. שְׁנֵאָמַר (קֹהֶלֶת ג, ד): "עַת לְבָכוֹת וְעַת לְשַׁחֵק":

³ הֵינּוּ שְׂאֵין לְבוֹ וְעֵינָיו רוֹאִים אֶת הַעֲרוּחַ - מִתָּר.

לְבָשׁוּ וְעֶרְפַל חֲתָלְתוּ". עֵנָן לְבָשׁוּ - זֶה הַשְּׁפִיר. וְעֶרְפַל חֲתָלְתוּ - זֶה הַשְּׁלֵיָא. הֲרִי שְׁהִיְתָה מִטְּפַחַת שֶׁל בְּגָד וְשֶׁל עוֹר חֲגוּרָה לוֹ עַל מִתְּנִיו - הֲרִי זֶה קוֹרָא. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - לֹא יִתְפַּלֵּל עַד שְׂיִכְסֶה לְבוֹ:

טו. לֹא יִכְנִיס אָדָם אֶת רֵאשׁוֹ לְתוֹךְ קוֹבּוֹ¹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵעַ. וְאִם הִיְתָה אֶפְרָקְסוֹתוֹ² חֲגוּרָה לוֹ מִבְּפָנָיִם³ - הֲרִי זֶה מִתָּר:

טז. שְׁנַיִם שֶׁהִיוּ יִשְׁנִים בְּטִלִית אַחַת - אֵינָן רִשְׁאִין לְקִרּוֹת אֶת שְׁמֵעַ. אֲלֵא: זֶה - מִתְּפַסָּה בְּכִסּוֹתוֹ וְקוֹרָא. וְזֶה - מִתְּפַסָּה בְּכִסּוֹתוֹ וְקוֹרָא. וְאִם הִיוּ בָּנִיו וּבְנֵי בֵיתוֹ כְּטַנָּיִם - הֲרִי זֶה מִתָּר:

יז. קָטָן שֶׁיְכוּל לְאַכּוֹל כְּזִית - פּוֹרְשִׁים מִצּוּאָתוֹ וּמִמֵּי רִגְלָיו אַרְבַּע אַמּוֹת. אֵין פּוֹרְשִׁין אֲלֵא מִשְׁלַל אָדָם. וּמִשְׁלַל כָּלְבִים - בְּזִמְן שֶׁנִּתֵּן לְתוֹכָן עוֹרוֹת:

יח. גֵּרֶף שֶׁל רַעִי וְעָבִיט שֶׁל מֵי רִגְלִים עִמּוֹ בְּבֵית - הֲרִי זֶה מִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת וְקוֹרָא. שְׁלִפְנֵי הַמְטָה - נוֹתֵן לְתוֹכּוֹ מֵים כֹּל שֶׁהוּא וְקוֹרָא. וְאִם לֹאוֹ - לֹא יִקְרָא. רַבִּי זְכַאי אוֹמֵר: אִם נִתֵּן לְתוֹכּוֹ רְבִיעִית מֵים - יִקְרָא. וְאִם לֹאוֹ - לֹא יִקְרָא. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁלִפְנֵי הַמְטָה - לֹא יִקְרָא. שְׁלֵאֲחַר הַמְטָה - יִקְרָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: אֶפְלוּ כֹל הַבַּיִת כְּלוֹ כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת וּגְרָף שֶׁל רַעִי מִנְּחָ לְתוֹכּוֹ - לֹא יִקְרָא עַד שְׂיִכְנִיסֵנּוּ, אוֹ יִנְיַחֵנוּ תַּחַת הַמְטָה:

יט. לֹא יִכְנִס אָדָם בְּמִבּוֹאוֹת הַמְטָנְפוֹת וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵעַ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא כְּשֶׁהוּא קוֹרָא - הֲרִי זֶה מִפְסִיק עַד שְׂיִצֵּא מִרְשׁוֹת כֹּל אוֹתוֹ מָקוֹם וַיִּקְרָא. לֹא יַעֲמֵד אָדָם וַיִּתְפַּלֵּל

¹ לְתוֹךְ הָאֵהָל שְׁלוֹ.

² לְפִי רִשְׁיִי בְּכַרְכוֹת כַּד ע"ב, הַפְּרוּשׁ סוּדָר

שֶׁבְּרֵאשׁוֹ. וְלִפֵּי רַב הָאֵי גָאוֹן הֵינּוּ בְּגַד תְּהוֹתוֹן

שְׁלוֹבֵשׁ תַּחַת חֲלוּקוֹן.

<p>12</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>יה</p> <p>18</p>	<p>2nd Day Chol Hamoed</p> <p>ב דחווה"מ פסח, ג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:09 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:33 בבלי: שבת לז • ירושלמי: פסחים סה • תוספתא: ידיים א ב"ך: שמואל ב ג-ד • רמב"ם: נחלות ד</p>
<p>13</p> <p>שני Monday</p>	<p>יט</p> <p>19</p>	<p>3rd Day Chol Hamoed</p> <p>ג דחווה"מ פסח, ד לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:34 בבלי: שבת לח • ירושלמי: פסחים סו • תוספתא: ידיים ב ב"ך: שמואל ב ה-ו • רמב"ם: נחלות ה</p>
<p>14</p> <p>שלישי Tuesday</p> <p>Candle Lighting 7:17 הדלקת הנרות</p>	<p>כ</p> <p>20</p>	<p>4th Day Chol Hamoed</p> <p>ד דחווה"מ פסח, ה לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:35 בבלי: שבת לט • ירושלמי: פסחים סז • תוספתא: עקצין א ב"ך: שמואל ב ח-ט • רמב"ם: נחלות ו</p>
<p>15</p> <p>רביעי Wednesday</p> <p>Candle Lighting 8:48 הדלקת הנרות</p>	<p>כא</p> <p>21</p>	<p>7th Day Pesach</p> <p>שביעי של פסח, ו לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:18 שקיעה _____ 7:36 בבלי: שבת מ • ירושלמי: פסחים סח • תוספתא: עקצין ב ב"ך: שמואל ב ט-י • רמב"ם: נחלות ז</p>
<p>16</p> <p>חמישי Thursday</p> <p>Yom Tov Ends 8:49 זמן מוצי"ט</p>	<p>כב</p> <p>22</p>	<p>8th Day Pesach / Yizkor</p> <p>אחרון של פסח, ז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:59 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:18 שקיעה _____ 7:37 בבלי: שבת מא • ירושלמי: פסחים טט • תוספתא: עקצין ג ב"ך: שמואל ב יא-יב • רמב"ם: נחלות ח</p>
<p>17</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:21 הדלקת הנרות</p>	<p>כג</p> <p>23</p>	<p>אסרו חג, ח לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 5:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:58 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:17 שקיעה _____ 7:38 בבלי: שבת מב • ירושלמי: פסחים ע • תוספתא: ברכות א ב"ך: שמואל ב יג-יד • רמב"ם: נחלות ט</p>
<p>18</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 8:51 זמן מוצש"ק</p>	<p>כד</p> <p>24</p>	<p>שמניי, מבה"ח, ט לעומר, פרק א</p> <p>עלות השחר _____ 5:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:57 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:16 שקיעה _____ 7:39 בבלי: שבת מג • ירושלמי: פסחים עא • תוספתא: ברכות ב ב"ך: שמואל ב טו-טז • רמב"ם: נחלות י</p>

מברכים חודש אייר המולד: מיטוואך ביינאכט, 58 מינוט און 12 חלקים נאך 10

דער ווייטער דײַ פון רשעים אז דו זאלסט נישט ווערן געשטראפט אינאיינעם
מיט זיי. ווער עס איז מלמד זכות אויף א רשע, ווערט ער אויך אנגערופן א
רשע.
(ספר המדות אות ה' דקדקת רשעים סימן ב' בסיון ו')